

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ PROGRAMI

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ DERSİ KONUSUNDA
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ (TRABZON İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salih ÖZTÜRK

TRABZON
Haziran, 2012

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ PROGRAMI

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ DERSİ KONUSUNDA
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ (TRABZON İLİ ÖRNEĞİ)

Salih ÖZTÜRK

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Yüksek Lisans
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN

TRABZON
Haziran, 2012

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 19/06/2012

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN .....

Üye : Doç. Dr. İsmail H. DEMİRCİOĞLU .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR .....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Doç. Dr. Haluk ÖZMEN
Enstitü Müdürü**

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik unvan almak amacıyla vermediğimi, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Salih ÖZTÜRK
19/06/2012

ÖNSÖZ

Türkiye’de tarih öğretiminde önemli problemler yaşanmaktadır. Bu problemler uzun süreden beri gerek akademisyenler gerekse de kamuoyu tarafından tartışılmaktadır. Bu problemlerin en önemlilerinden birisi de Türkiye’de tarih müfredat programları ve tarih öğretiminde çağdaş dönemlere yeterince yer verilmemesidir. Türkiye’de tarih öğretiminde istenilen sonuçların elde edilebilmesi, günümüzde yaşanan sosyal, siyasal ve ekonomik sorunların daha iyi anlaşılabilmesi ve bu sorunlara çözüm üretilebilmesi için tarih müfredat programlarında yakın tarihi gelişmelere daha fazla yer verilmesi ihtiyaç haline gelmiştir. Türkiye’de orta öğretimde okutulan tarih ders müfredatlarında uzun süre 1945 yılından sonraki gelişmelere yer verilmemiştir. Bu durum öğrencilerin çağdaş dönemlere ait tarihi gelişmeleri okullarda öğrenememesine neden olmuştur. Türkiye’de 1945 yılı ile günümüz arasında yaşanan çağdaş döneme ait tarihi olayları öğrenciler uzunca bir süre aileden, çevreden, internetten, yazılı ve görsel medyadan öğrenmeye çalışmışlardır. Bu kaynaklardan alınan bilgilerin yanlış ve taraflı olma ihtimali Türkiye’de de çağdaş dönemlerin tarih müfredat programlarına alınmasını zorunluluk haline getirmiştir. Bunun sonucunda müfredatı 1914 yılından başlayarak 2008 yılına kadar uzanan Türkiye ve dünyadaki gelişmeleri inceleyen Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi, ortaöğretim tarih müfredat programına alınmıştır. 2008- 2009 eğitim öğretim yılından itibaren tarih müfredat programına alınan Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi liselerin sosyal bilimler alanının son sınıflarında haftada iki saat olarak okutulmaya başlanmıştır.

Bu araştırmada; Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin nasıl işlendiği, bu dersin işlenişinde yaşanan sorunların neler olduğu, dersin daha etkili işlenebilmesi için neler yapılması gerektiği konuları öğretmen görüşlerine dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Haziran, 2012

Salih ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	IX
ABSTRACT	X
TABLolar LİSTESİ	XI
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	3-5
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ	6-33
2.1. Tarih.....	6
2.2. Türkiye’de Tarih Öğretiminin Tarihsel Gelişimi	8
2.3. Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçları	13
2.4. Çağdaş Tarih Nedir	16
2.5. Türkiye’de Çağdaş Tarih Öğretimi	19
2.6. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı Konuları	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	34-43
3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Araçları	34
3.1.1. Araştırmanın Yöntemi	34
3.1.1.1. Betimsel Yöntem	35
3.1.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	36
3.1.2.1. Anket.....	37
3.1.2.1.1. Anketin Avantajları	38
3.1.2.1.2. Anketin Dezavantajları	38
3.1.2.2. Mülakat	39
3.1.2.2.1. Mülakatın Avantajları.....	39
3.1.2.2.2. Mülakatın Dezavantajları	40
3.2. Araştırmanın Evreni.....	40
3.3. Araştırmanın Örneklemi	40
3.4. Araştırmanın Pilot Çalışması	41
3.5. Araştırmada Kullanılan Anket ve Geliştirilmesi	42
3.6. Araştırmada Kullanılan Mülakat ve Geliştirilmesi.....	42
3.7. Verilerin Analizi	42
3.7.1. Anketin Analizi	43
3.7.2. Mülakatın Analizi.....	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	44-73
4.1. Anket ve Mülakattan Elde Edilen Bulgular	44
4.1.1. Kişisel Bilgiler.....	44
4.1.2. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konusunda Kavramsal Bilgiler.....	46
4.1.2.1. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum.....	46
4.1.2.2. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir	48
4.1.2.3. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Müfredatında Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır	49

4.1.2.4. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif Bir Şekilde Açıklamaktadır.....	50
4.1.2.5. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Liselerin Tüm Bölümlerinde Okutulmalıdır.....	50
4.1.2.6. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkıda Bulunmaktadır.....	52
4.1.2.7. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir.....	53
4.1.2.8. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitabı Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır.....	55
4.1.2.9. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular Öğrencilerin Tarihe İlgisini Artırır.....	57
4.1.2.10. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Geçmiş ile Bugün Arasında Bağ Kurmalarını Sağlar.....	58
4.1.2.11. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencilerin Geleceği Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar.....	59
4.1.2.12. Yakın Döneme Ait Konular Liselerde Verilen Tarih Derslerinde Ele Alınmamalıdır.....	59
4.1.2.13. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye'sinde Tartışılan (Kürt Sorunu, Alevi Meselesi vb.) Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir.....	60
4.1.2.14. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir.....	61
4.1.2.15. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum.....	63
4.1.2.16. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konularını Vermek İçin Yeterli Eğitim Almadım.....	64
4.1.2.17. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır.....	65
4.1.2.18. Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgi Göstermemektedir.....	65
4.1.2.19. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Okutulurken Karşılaştığımız Sorunlar Nelerdir?.....	66
4.1.2.20. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?.....	69

SONUÇLAR VE ÖNERİLER	74
KAYNAKLAR	77
EKLER	82
ÖZGEÇMİŞ	86

ÖZET

Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Konusunda Öğretmen Görüşleri (Trabzon İli Örneği)

Bu çalışma Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi ile ilgili görüş ve düşüncelerini, derslerde ne tür problemlerle karşılaştıklarını ve dersle ilgili önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Yapılan bu çalışma 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezi ortaöğretim kurumlarında görev yapan 50 tarih öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, ikisi açık uçlu olmak üzere 20 sorudan oluşan bir anket formu geliştirilmiş ve 50 tarih öğretmenine anket uygulanmıştır. Araştırmada ayrıca 11 sorudan oluşan bir mülakat formu geliştirilerek 20 tarih öğretmeni ile mülakat yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerden tarih öğretmenlerinin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin liselerin bütün alanlarında okutulması gereken çok gerekli bir ders olduğuna, dersin 10.sınıftan itibaren verilmesi ve ders saatinin artırılmasına, Türk dünyası konularına daha fazla yer verilmesi ve ders kitabının sadeleştirilmesi gerektiğine inandıkları anlaşılmıştır. Araştırma bulguları ışığında konu yoğunluğunun azaltılarak dersin farklı yıllara yayılması, dersin işlenişinde farklı yöntem ve teknikler kullanılması ve ders kitabının gözden geçirilerek yeniden yazılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Çağdaş Tarih Öğretimi, Türkiye’de Tarih Öğretimi, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi.

ABSTRACT

The views of Teachers on Modern Turkish and World History Subject (The Case of Trabzon)

This study is conducted in order to present the ideas and thoughts of the History teachers from the secondary schools in Trabzon, to show their perception on Contemporary Turkish and World History subject, to show what kind of problems they have during this lesson and their solutions to improve this subject.

The research is conducted via descriptive survey method with fifty teachers who teach in secondary schools in Trabzon during 2011-2012 academic year. In accordance with the purpose of the research, a questionnaire that consists twenty questions two of which are open-ended is developed and fifty teachers are taken this questionnaire. A semi-structured interview form including eleven questions is developed and twenty History teachers attended the interview.

According to the research data history teachers that it is necessary to have a Modern Turkish and World History lesson for all students and to be taught for all areas of high schools. They also believe that, this lesson should be given from 10th class, teaching hours should be increased, more importance should be given to the topics of Turkish world and the textbook should be simplified. In the light of research finding, reducing the amount of topics, spreading the course to different years, using different methods and techniques in the classroom , revision and rewritten of the textbook is recommended.

Key Words: Teaching History, Contemporary History Teaching, History Teaching in Turkey, Contemporary Turkish and World History.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Cinsiyet	45
2	Kurum Türü	45
3	Çalışma Süreleri.....	46
4	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum.....	47
5	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir .	48
6	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır	49
7	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif Bir Şekilde Açıklamaktadır	50
8	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Liselerin Tüm Bölümlerinde Okutulmalıdır	51
9	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi, Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkıda Bulunmaktadır	52
10	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir	54
11	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitapları Amacına Uygun Hazırlanmıştır	55
12	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular, Öğrencinin Tarihe İlgisini Artırır.....	57
13	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi, Öğrencilerin Geçmiş Ve Bugün Arasında Bağ Kurmasını Sağlar	58
14	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencinin Geleceği Daha Akılcı Analiz Etmesini Sağlar	59
15	Yakın Döneme Ait Konular Liselerde Verilen Tarih Derslerinde Ele Alınmamalıdır.....	60
16	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye'sinde Tartışılan(Kürt Sorunu, Alevi Meselesi vb.)Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir	61

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
17	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir.....	62
18	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum	63
19	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konularını Vermek İçin Yeterli Eğitim Almadım	64
20	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır	65
21	Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgisi Göstermemektedir.....	66
22	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Derslerinde Karşılaşılan Sorunlar Nelerdir?	67
23	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi İçin Neler Önerirsiniz?	70

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BİT	: Bilgi İletişim Teknolojisi
ÇTDT	: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NATO	: Kuzey Atlantik İttifakı
OPEC	: Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı
SALT	: Stratejik Silahları Azaltma Görüşmeleri
SEATO	: Güney Doğu Asya Anlaşma Teşkilatı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TİKA	: Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
TÜSİAD	: Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
YGS	: Yükseköğretime Geçiş Sınavı

GİRİŞ

Çağdaş tarih kavramı dünyada ve Türkiye’de I. Dünya Savaşı’ndan başlayarak günümüze kadar geçen dönem için kullanılmış bir kavramdır. Avrupa ülkelerinde uzun süre çağdaş tarihe ait gelişmeler ortaöğretim kurumlarında okutulmamış ve araştırılmamıştır. Bunun nedeni yakın dönemde meydana gelen olayların araştırılabilmesi için bu olayların üzerinden en az elli yılın geçmesi gerektiği ve çağdaş dönemlerde meydana gelen olayların politik amaçlar için istismar edilebileceği düşüncesidir. Bu düşünce yakın dönemlerin aydınlatılmasını olumsuz yönde etkilemiştir (Aslan,1998:1). Dünyada ve Türkiye’de yakın dönemlerle ilgili araştırılmayan ve gizemli kalan konular uzun süre tartışılmıştır.

Yaşanan bu tartışmalardan dolayı başta İngiltere olmak üzere pek çok Avrupa ülkesi bir olayın araştırılabilmesi için olayın üzerinden elli yıl geçmesi gerekir düşüncesini terk etmişlerdir (Aslan,1998:1). Avrupa’da tarih alanında yaşanan bu olumlu gelişme sonucunda yakın dönemin arşivleri tarihçilere açılmış ve çağdaş tarihi gelişmeler daha rahat bir şekilde araştırılmış ve yakın dönemler aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Avrupa’da olduğu gibi Türkiye’de de uzun süre yakın tarihi döneme ait gelişmeler ortaöğretimde verilen tarih derslerinde öğretilmemiştir. Günümüzü çok yakından ilgilendiren ve etkileri hala devam eden bu dönemlerle ilgili bilgileri ilk ve ortaöğretim öğrencileri daha çok aileden, çevreden, yazılı ve görsel medyadan ve internetten ve basılı özel yayınlardan öğrenmeye çalışmışlardır. Yakın dönemlerin daha gerçekçi bir şekilde öğretilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı önemli bir adım atarak 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren ortaöğretim kurumlarının Sosyal Bilimler alanının son sınıflarına Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin konulmasına karar vermiştir. Tarih öğretim programına alınan Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi (Ç.T.D.T) dersi ile öğrencilerin yakın döneme ait gelişmeleri bilimsel bir şekilde öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Ç.T.D.T öğretim programı ve ders kitabının yakın dönemi aydınlatacak şekilde hazırlanması, kitabın sade ve anlaşılır bir dille yazılması, bu dersi veren tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersi konusunda iyi bir eğitim alması dersin amaçlarının gerçekleşmesi bakımından oldukça önemlidir.

Ç.T.D.T öğretim programı I. Dünya Savaşından günümüze kadar dünyada ve Türkiye’de meydana gelen siyasi, askeri, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri içerir. Ç.T.D.T dersi öğretim programında 20. Yüzyıl Başlarında Dünya, II. Dünya Savaşı, Soğuk Savaş Dönemi, Yumuşama Dönemi ve Sonrası ile Küreselleşen Dünya adlı üniteler vardır. Bu ünitelerde özellikle Türkiye’de 1945 sonrası yaşanan Çok Partili Hayata Geçiş, Demokrat Parti, 1960 İhtilali, 1971 Muhtırası, 1980 İhtilali gibi günümüz Türk siyasi hayatına yansımaları olan konular da yer almıştır.

Bu çalışmada Ç.T.D.T dersinin gerekliliği, dersin öğretim programı, dersin işlenişi sırasında karşılaşılan sorunlar ve Ç.T.D.T derslerinin nasıl daha faydalı hale getirilebileceği konularında tarih öğretmenlerinin görüşleri ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde araştırmanın amaç ve önemiyle ilgili genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, tarih, Türkiye’de tarih öğretiminin tarihsel gelişimi ve tarih öğretiminin amaçları ile çağdaş tarih öğretimi üzerinde literatür incelemesi yapılmıştır. Üçüncü bölüm araştırmanın yöntemi ile ilgilidir. Dördüncü bölümde çalışmada elde edilen bulguların analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Son olarak, çalışmaya dayalı öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersi hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi olarak Trabzon il merkezinde ortaöğretim kurumlarında çalışan tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersine yaklaşımları nedir? sorusu kabul edilmiştir.

Bu probleme bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin okutulması hakkında ne düşünmektedirler?
2. Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerine göre Ç.T.D.T dersinin öğretiminde karşılaşılan problemler nelerdir?
3. Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersinin daha etkili öğretilmesi için önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de ilk ve ortaöğretim kurumlarında eğitim-öğretim gören öğrencilerin günümüzde yaşanan olayları daha iyi analiz edebilmeleri ve geleceğe sağlıklı bir şekilde

bakabilmeleri için, yakın tarihi dönemdeki gelişmeleri bilimsel bir şekilde öğrenmeleri gerekir.

Türkiye’de uzun yıllar çağdaş dönemlere ait gelişmeler ilk ve ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilere öğretilmemiştir. Bu durum öğrencilerin, yakın dönemde meydana gelen gelişmelerden habersiz kalmasına neden olmuştur. Bu konuda yaşanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve yakın dönemdeki tarihi gelişmeleri öğrencilere öğretebilmek için 2008- 2009 eğitim-öğretim yılından itibaren ortaöğretim kurumlarının Sosyal Bilimler alanının son sınıflarına Ç.T.D.T dersi konmuştur. Türkiye’de Ç.T.D.T dersinin tarih müfredat programına alınması ve ortaöğretim Sosyal Bilimler alanının son sınıflarında okutulması tarih eğitimi bakımından oldukça önemli bir gelişmedir.

Türkiye’de çağdaş dönemlerin aydınlatılıp öğretilmesine yönelik akademisyenler, tarihçiler ve sivil toplum örgütleri çeşitli çalışmalar yapmışlardır. Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) 2002 yılında “Gençler İçin Çağdaş Tarih”, Tarih Vakfı da 2004 yılında Faruk Alpkaya ve Gökçen Alpkaya’nın yazdığı “20. Yüzyıl Dünya ve Türkiye Tarihi” başlıklı kitapları yayınlamışlardır. TÜSİAD hazırladığı “Gençler İçin Çağdaş Tarih” kitabı, ortaöğretim öğrencilerinin tarihi bakış açısını genişleterek bugüne kadar görmedikleri bir dönemi onlara aktarmayı hedeflemiştir. TÜSİAD bu kitap ile öğrencilere aile büyüklerinin anıları olarak dinledikleri yakın dönemi öğreterek, onların günümüz Türkiye’sinin siyasal ve kültürel sorunlarından haberdar olmalarını sağlamak istemiştir (Kuyaş ve Diğerleri, 2004:5). Gökçen Alpkaya ve Faruk Alpkaya’nın Tarih Vakfı adına hazırladıkları “20. Yüzyıl Dünya ve Türkiye Tarihi” adlı kitap ile 20. yüzyıl dünyasının ve Türkiye’nin yaşamış olduğu tarihsel süreci ağırlıklı olarak siyasi ve ekonomik tarih yönüyle anlatmışlardır. Hazırlanan tarih kitabında öğrencilerin yakın tarihe bakışını ve tarihe ilgisini artıracak çeşitli konulara yer verilmiştir. Anlatılan konulara ilişkin farklı bakış açılarına yer verilerek öğrencilerin bakış açıları tarihsel verilerle temellendirilmeye çalışılmıştır. TÜSİAD ve Tarih Vakfı tarafından yayınlanan bu kitaplar liselerde çağdaş tarih öğretiminin gerekliliğini vurgulamak üzere alternatif ders materyalleri olarak hazırlanmış ama bazı okullar hariç diğer okullara ve geniş öğrenci kitlelerine ulaştırılamamıştır.

Çağdaş tarih konusunda daha önce (Aslan,1998; Silier,2003) gibi isimler tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda Ç.T.D.T öğretimi değişik boyutları ile tartışılmıştır. Yapılan tartışmalara rağmen Ç.T.D.T dersinin okullarda okutulmasının gerekliliği, dersin sağladığı faydalar ve dersin işlenişi sırasında yaşanan sorunlar konusunda tarih öğretmenlerinin görüşleri araştırılmamıştır. İşte bu nedenle, yapılan bu araştırmada Ç.T.D.T dersinin önemi, dersin ortaöğretimde okutulması sırasında karşılaşılan sorunlar, dersin daha iyi öğretilmesi ve daha faydalı hale getirilebilmesi için Trabzon il merkezindeki liselerde görev yapan tarih öğretmenlerinin önerilerinin neler olduğu incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada Trabzon il merkezindeki tarih öğretmenleri aracılığıyla elde edilen bulgular ışığında;

1. Tarih eğitiminde Ç.T.D.T dersinin önemi, dersin içeriği, dersin sağlayacağı kazanımlar ve öğretmenlerin Ç.T.D.T dersi konusundaki görüşleri belirlenmeye çalışılacaktır.
2. Ortaöğretimde Ç.T.D.T derslerinde ne tür sorunlarla karşılaşıldığı tespit edilmeye çalışılacaktır.
3. Ç.T.D.T dersinin daha verimli işlenebilmesi için öneriler geliştirilecektir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Trabzon il merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarında çalışan tarih öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma süresi 2011- 2012 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
3. Araştırma veri toplama araçlarındaki sorularla sınırlıdır.
4. Araştırma ulaşılan yerli ve yabancı kaynaklarla sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Tarih

İnsanların her dönemde geçmişe olan ilgisi tarihin önemli ve popüler bir bilim olmasını sağlamıştır. Tarih sayesinde insanlar geçmişten günümüze kadar gelen olaylar arasındaki ilişkiyi ortaya çıkararak bugünü anlamak istemişlerdir. Çünkü “tarih, insan toplumlarında ve toplumlar arasında meydana gelen olay ve gelişmeleri, yer ve zaman göstererek, neden-sonuç ilişkileri içerisinde inceleyen ve değerlendiren bilim dalıdır” (Uçarol,1995:1). Başka bir deyişle tarih, geçmişteki gelişmeleri inceleyen, bunların nedenlerini araştıran ve sonuçlarının günümüze etkilerini ortaya koyan yani geçmişi bu güne bağlayan bir bilimdir (Özbaran, 1995:28; Niyazi,2008:22). “ Tarih bilimi, aynı zamanda geçmişte yaşanan hadiselerin niçin, nasıl, ne zaman, kimler tarafından ve nerede meydana geldiğini de araştırır” (Saydam,1995:1). Tarihsel araştırmalarda bir yandan tarihsel olayların sebepleri ve sonuçları üzerinde durulurken diğer yandan olayların geçtiği coğrafya ve o coğrafyanın tarihi olay üzerinde yarattığı etki de dikkatle incelenir.

Tarih bilimi ilk insandan itibaren insan topluluklarının geçmişteki sosyal, siyasal, askeri kültürel, ekonomik, dini ve sportif bütün faaliyetlerini araştırıp ortaya çıkarmaya çalıştığından tarih bilimine“gerçekleşmiş olduğuna inandığımız, ama ortaya çıkarılamamış geçmiş düşüncesi” de denir (Özbaran,2005: 11).

Tarih biliminin milletlerin hayatında birleştirici ve bütünleştirici rolü vardır. Kişiler tarih bilimi sayesinde ait oldukları milletlerin ve başka halkların geçmişini, dünya uygarlığına yaptıkları katkıları, başarı ve başarısızlıklarını öğrenme fırsatı elde ederler. “Nasıl ki bir kişi hayatını bildikçe kendisini tanırsa bir millet de tarihini bildikçe kendisini tanır” (Niyazi, 2008:22). Milletlerin geçmişini öğrenmesinde ve geleceğini planlamasında

tarihin büyük önemi vardır. Tarih, milletlere yapacakları faaliyetler ve atacakları adımlar konusunda yol gösterir. Bu yönüyle “tarih, bir milletin neler başarmaya muktedir olduğunu ortaya koyan en doğru kılavuzdur” (Aksan,1986:115).

Tarih bilimi, geçmişte yaşanan olayların olumlu ve olumsuz yönlerini bu olayların nedenleri ve sonuçlarını öğretmeyi esas alan, geçmiş ile bugün arasında köprü vazifesi gören ve insanları geçmişten haberdar ederek bu günü anlamalarını sağlayan bir bilim dalıdır. Tarih bilimi sayesinde toplumu oluşturan bireyler tarihsel olayların sebep ve sonuçlarını öğrenip bugünü daha iyi anlayabilirler. Günümüzde dünyada ve Türkiye’de yaşanan pek çok problemin temeli, tarihin derin geçmişine dayanmaktadır. Birbirini zincirleme olarak takip eden tarihi olayların hem geçmişte yaşanan ve hem de gelecekte yaşanacak olaylarla sebep-sonuç ilişkisi vardır. “Tarih, dünü anlatırken bugünü de aydınlatır. Bu nedenle hem bugünü anlayabilmenin hem de geleceğe köprü kurabilmenin yolu tarihi doğru bir şekilde öğrenmeden geçer” (Narı,2005:120). “Geçmiş olaylardan ders alınarak, bugünün değerlendirilmesi ve geleceğin daha isabetli bir şekilde düzenlenmesinde başvurulabilecek başlıca kaynak olan tarih, geçmişin olguları ve bugünün değerleri ile geleceği yönlendirme bilimidir” (Uçarol,1995:1). Bu değerlendirmeler ışığında tarih biliminin özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Tarih, insan deneyimlerini kişilere öğretmek, kişilerin deneyimini geliştiren bir bilimdir.
2. Tarih, bugünü anlayıp, geleceği görmemize ışık tutan bir bilimdir.
3. Tarih, zihinsel bir etkinliktir (Elton,1970’den aktaran Demircioğlu,2007:10).

Tarihi olaylar değerlendirilirken olayların cereyan ettiği zaman diliminin şartları dikkate alınmalıdır(Saydam,1995:1). Tarihi olay ve gelişmeler geçtiği zaman diliminin şartları ve değer yargılarına göre değil de sonraki zaman dilimlerinin şartlarına göre değerlendirilirse o konu hakkında varılacak yargı gerçeklikten uzaklaşır (Uçarol,1995:2). Tarihin doğru analiz edilmesinde tarihi olayın yaşandığı zamanın şartları gibi olayın geçtiği coğrafyanın özellikleri de önemlidir. Bu yüzden “tarihçilerin, incelediği toplum ile toplumun içinde bulunduğu mekan arasındaki bağlantıyı hiçbir zaman gözden kaçırmamaları gerekir. Mekandan soyutlanmış bir toplum düşünülmemeyeceği gibi mekandan soyutlanmış bir tarihin yazılması da düşünülemez” (Kütükoğlu,1991:3).

Tarihi olaylardan gerekli derslerin çıkarılabilmesi için tarihi gerçeklerin objektif ve belgelere dayalı bir şekilde aktarılması gerekir. Çünkü “tarih, sahte belgelerle değil, gerçek belgelerle beslendiği zaman boy atan narin bir bitki gibidir” (Armağan,2011:30). Dünya’da tarihi olayların değerlendirilmesinde genelde üç yanlışın yapıldığı görülür. Bu yanlışlar; tarihi olaylara ideolojik bakılması, ele alınan olay veya olguların genel tarih ve dünya bağlamı dışında soyut biçimde incelenmesi ve tarihi olayların bugünkü anlayışla değerlendirilmesidir (Kongar,2010:14).

Tarihi olayların doğru değerlendirilmesi ve yaşanan tarihi olaylardan gerekli derslerin çıkarılabilmesi için tarihçilere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluğun gereği olarak “Tarihçiler, insanlığın daha iyiye, daha faydalı ve daha güzele ulaşması için elindeki belgesel malzemeyi dürüst, adil ve özgürce kullanmalı yani objektif olmalıdır” (Saydam,1995:3). “Tarihçiler tarihsel olayları çok yönlü, dikkatli incelemek ve değerlendirmek zorundadır” (Uçarol,1995:1). Tarihçilerin tarafsız olması tarihin doğru ve objektif bir şekilde aktarılabilmesi için oldukça önemlidir. Bu konuda tarihçilere önemli bir görev yükleyen Atatürk “Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır” (Aksan, 1986: 15) demek suretiyle tarihi doğru aktarmanın insanlık tarihi açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur.

2.2. Türkiye’de Tarih Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Türklerde tarih öğretimini öncelikli olarak cumhuriyet öncesi dönem ve cumhuriyet sonrası dönem diye ikiye ayırarak incelemek mümkündür. Türklerde tarih öğretimi çok eskiye uzanmakla birlikte bu konuda önemli adımlar cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra atılmıştır.

Osmanlı Devletinin kuruluş döneminde Osmanlı sultanları diğer bilimlere olduğu gibi tarihe de önem vermişlerdir. I. ve II. Murat dönemlerinde tarih bilimi ile ilgili çalışmalar yapılmış ve Türk Tarihi yazılmıştır. Yükselme döneminde Fatih Sultan Mehmet bilime büyük önem vermiş ve İstanbul’da Sahn-ı Seman medresesini açmıştır. Sahn-ı Seman medresesinde dini ve pozitif bilimler birlikte verilmiştir. Verilen pozitif dersler içerisinde tarih dersi de yer almıştır (Tekin,1994’den aktaran: Merey,2010:28).

Osmanlı Devletinin duraklama ve gerileme dönemlerinde medreselerde tarih dersleri okutulmaya devam etmiştir. Osmanlı Devletinin gerileme döneminin yenilikçi hükümdarlarından birisi de III. Selimdir. III. Selim askeri, ekonomi ve eğitim alanlarında Avrupa'yı örnek alarak önemli yenilikler yapmıştır. Bu dönemde Mühendishane-i Berri-i Hümayun adı verilen "Kara Harp Okulu" açılmıştır. Bu okulda "Harp Tarihi" adı altında tarih dersleri okutulmuştur (Gökdoğan,2002).

Tanzimat döneminde Ahmet Cevdet Paşa ve Namık Kemal gibi önemli tarihçiler yetişmiş ve Ahmet Cevdet Paşa "Tarih-i Cevdet", Namık Kemal de "Tarih-i Osmani" adlı kitaplar yazmışlardır (Demircioğlu,2012:118). Tanzimat döneminde okullarda verilen tarih dersleri ile ülkeye faydalı vatandaş yetiştirmek istenmiştir (Merey,2010:31). Bu dönemde Osmanlılık anlayışından dolayı verilen tarih eğitimi ile bütün Osmanlı topluluklarının Osmanlı üst kimliği ve ortak vatan etrafında birleşmesi ön görülmüştür (Tuncay,1977:276).

Osmanlı Devletinde 1869 yılında Saffet Paşanın hazırladığı Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile idadi, sultani gibi ortaokul ve lise eğitimi verilen okullarda Osmanlı Tarihi ve Genel Tarih derslerinin okutulması kabul edilmiştir (Akyüz,2008:41). İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra İttihat ve Terakki Partisinin yönetimde etkin olması ve Türkçülük ideolojisini benimsemesi milli tarih yazımını kuvvetlendirmiştir. Bunun sonucunda milliyetçi görüşlerin aktarılmasında tarih dersleri ve tarih öğretimi önem kazanmıştır. Bu dönemde tarih yazımına duyulan ilgiden dolayı 1909 yılında Abdurrahman Şeref başkanlığında Tarih-i Osmani Encümeni tarafından "Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası" çıkarılmaya başlanmıştır (Demircioğlu,2008). İkinci Meşrutiyetten sonra tarih öğretimi alanında Satı Bey ve arkadaşları önemli çalışmalar yapmışlardır. Satı Bey yaşadığı dönemde tarih öğretiminin amacının tarihi isimleri, tarihi olayları, rakamları ve çeşitli tarihleri ezberlemekten ibaret olduğunu fark etmiştir. Satı Bey bu anlayışın yanlışlığını ortaya koyarak tarih öğretimde ezberciliği eleştirmiş ve verilen tarih öğretiminin, öğrencilere vatan sevgisi ve ahlak anlayışı kazandırması gerektiğini savunmuştur (Merey,2010:32).

Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasından sonra tarih bilimine ve tarih eğitimine daha fazla önem verilmiştir. Bu dönemde eğitim alanında 3 Mart 1924 yılında "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" çıkarılmıştır. "Eğitim- Öğretim Birliği Kanunu" anlamına gelen bu

kanunla bütün eğitim-öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığının kontrolü altına verilmiştir (Akyüz,1999:28).

Türkiye’de cumhuriyetin ilk yılları milli bir birlik oluşturma süreci olarak kabul edilmiştir (Bilgin,1994:14). Bu yıllarda verilen eğitimin temel amacı ülkede cumhuriyet rejimine bağlı ve Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu güçlü ve azimli nesiller yetiştirmek ve vatandaşların aldıkları eğitimle öğrendiklerini hayatta kullanmalarını sağlamaktır (Akyüz,2008:331). Bu nedenle Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren tarih öğretimine önem verilmiş ve tarih dersi Milli Eğitim Bakanlığı programlarında yer almıştır. Bu dönemde bütün ders kitaplarının hazırlanması ve seçimi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Talim ve Terbiye Kuruluna verilmiş ve özellikle ilkokul tarih ders kitapları, ulusal tarih anlayışı çerçevesinde hazırlanmıştır (Çapa,2004:83).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye Cumhuriyetinde Osmanlı Devletinin çok milletli yapısı, ulusal bir yapıya dönüştürülmeye çalışılmış ve bu dönemde tarih ders kitapları ile tarih müfredatları ulusal bir kimlik meydana getirmek için düzenlenmiştir (Ersanlı, 2003:254). Türkiye Cumhuriyeti milliyetçi bir anlayışla kurulan bir devlet olduğu için tarih yazımı ve öğretimi de bu anlayışla yapılmıştır. Türk tarihinin araştırılması ve öğretilmesi konusuna Atatürk büyük önem vermiştir. Çünkü cumhuriyetin kurulduğu dönemde bazı Avrupalı tarihçiler yazdıkları kitaplarda Türklere asılsız iftiralar atmışlar ve tarihsel gerçekleri çarpıtmışlar hatta Türklerin sarı ırktan geldiğini söylemişlerdir. Bunun yanında 1. Dünya Savaşı sonrası ülkemizi işgal etmek ve parçalamak isteyen Avrupalı devletler gerçeklerle ilgisi olmayan tarihsel iddiaları delil göstererek Anadolu’da hak iddia etmişlerdir. Bütün bu nedenler Atatürk’ün tarihe ve tarih öğretimine ilgisini artırmış ve bu alandaki çalışmalarını başlatmasına zemin hazırlamıştır(Demircioğlu,2008:433). Atatürk Türk tarihini aydınlatmak amacı ile 1931 yılında Türk Tarihi Tetkik Cemiyetini kurmuş ve 1931 yılında Türk Tarih Cemiyetine verdiği talimatla tarih derslerinin okullarda Türk Tarih Tezi çerçevesinde okutulması için dört ciltlik tarih kitabı yazdırmıştır (Dilacar,1975:468). Türkiye’de 1931 yılında hazırlanan yeni tarih kitapları milliyetçi bir anlayışla hazırlanmıştır. Bu tarih kitaplarında Türklerin milli ve kültürel yönden üstünlüğünü ortaya koyan tezler yer almıştır. Bu dönemin tarih anlayışına göre yazılan tarih kitaplarında İslam Tarihi bile, laik bir perspektifle açıklanmaya çalışılmıştır (Copeaux,1998:9).

Türkiye’de tarih alanında çalışmalar yapmak amacıyla 2-11 Temmuz 1932 de I. Türk Tarih Kongresi toplanmıştır. Bu kongrede Türklerin ikinci sınıf ırk olarak görülen sarı ırktan olmadığı, Türk tarihinin sadece Osmanlı tarihinden ibaret olmayıp çok daha eskilere gittiği görüşleri üzerinde durulmuş ve Türk Tarih Tezi tartışılarak kabul edilmiştir(Demircioğlu,2008;435 :Karpas,1967:53). Türk tarihi ve kültürünün araştırılması ile ilgili çalışmalar Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi tarafından yüksek öğretimde de devam ettirilmiştir. 20-25 Eylül 1937 de toplanan II. Türk Tarih Kongresinde birinci kongrede dile getirilen görüşler aynen kabul edilerek Türk Tarih Tezi tescil edilmiştir (Ersanlı,2003:15). Bu dönemde tarih dersleri ortaokulun birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında hafta da ikişer saat olarak okutulmuştur. Lise sınıflarının edebiyat bölümlerinde ise birinci ve ikinci sınıflarda hafta da ikişer saat, üçüncü sınıflarda hafta da üç saat olarak okutulmuştur. Tarih dersi liselerin fen bölümlerinin son sınıflarında hafta da bir saat olarak okutulmuştur (Akyüz,2008:354). Tarih ders kitaplarını iyileştirmek ve tarihi daha ilgi çekici hale getirmek için 1945 yılına kadar değişikliklere devam edilmiş ve tarih öğretimi geliştirilip yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır (Merey,2010:33).

Türkiye’de 1950–1960 yılları arasında verilen tarih eğitimi ile ulus devlete bağlı tek tip vatandaş yetiştirilmek istenmiştir. Bu anlayışı hayata geçirebilmek için bu düşünceye uygun tarih ders kitapları ve tarih müfredatı hazırlanmıştır (Silier,2003:9). 1970’li yıllarda Türkiye’de tarih öğretimi ve tarih anlayışında değişiklikler yapılmaya devam edilmiştir. Bu yıllarda tarih ders kitaplarında Türklerin İslam dinine hizmetleri ve Türklerin İslam tarihindeki yerine vurgu yapılmıştır. Tarih müfredat programlarında İslam Tarihi ve Türk İslam Tarihine de yer verilmiştir (Copeaux,1998:56).

1980 askeri darbesinden sonra Kemalizm ve milliyetçilik, hem tarih müfredat programlarında hem de tarih ders kitaplarında daha fazla yer almıştır. Silier (2003:6)’e göre bu dönemde “tarih eğitimi, dünyaya kapalı, böhürlenme ve ön yargılarla dolu hale getirilmiştir”. Öğrenciler bu dönemde ders kitaplarında gerçekliği tartışılan, merakları gidermeyen, araştırmalara cevap vermeyen metin ve bilgilerle karşılaşmışlardır. Bu durum öğrencilerin tarihe ilgisini ve araştırma arzusunu azaltmıştır (Copeaux,1998:88). 1981-1982 eğitim- öğretim yılından itibaren tarih dersleri liselerin edebiyat ve fen bölümlerinin birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında ikişer saat olarak okutulmuştur.

1991-1992 eğitim-öğretim yılından itibaren tarih programlarında yeni değişikliklere gidilerek tarih dersleri sadece lise-1 ve lise-2 sınıflarında toplanmıştır. Bu dönemde bazı liselerde kredili ders geçme sistemine geçilmiştir. Bu liselerde mecburi tarih derslerinin yanı sıra seçmeli ders olarak Genel Türk Tarihi-I, Genel Türk Tarihi-II, Genel Türk Tarihi-III, Osmanlı Tarihi-I, Osmanlı Tarihi-II ve İslam Tarihi gibi dersler okutulmuştur (Saydam,2009:48). İlkokullarda Sosyal Bilgiler dersi dördüncü ve beşinci sınıflarda okutulurken, ortaokulda Milli Tarih-I ve Milli Tarih-II dersleri, birinci ve ikinci sınıflarda okutulmaya başlanmıştır (Merey, 2010:33). 1997-1998 eğitim- öğretim yılında tarih eğitiminde yeni değişiklikler yapılarak ilköğretim altıncı ve yedinci sınıflarına Milli Tarih dersi yerine Sosyal Bilgiler dersi konmuştur.

Türkiye’de tarih öğretim programlarının yeniden düzenlenmesine paralel olarak 2008 yılında yapılan değişiklikler ile daha önce ortaöğretimde okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri yerine ilköğretimin altıncı ve yedinci sınıflarına Sosyal Bilgiler dersi konulmuştur. Sekizinci sınıfta ise Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi okutulmuştur. Daha önce Sosyal Bilgiler dersi; Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık derslerinin toplamı şeklinde verilirken, yeni Sosyal Bilgiler programında Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Ekonomi, Siyaset Bilimi, Hukuk, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Bilgisi birlikte verilmeye başlanmıştır (Ata,2007:5). Bu değişiklikler ile zorunlu ilköğretimden sonra dört yıllık ortaöğretim dönemi başlamaktadır. Bu dört yıllık ortaöğretim döneminin her yılında tarih dersleri devam etmektedir. Dört yıllık ortaöğretim döneminde verilen tarih dersleri ilköğretimde verilen tarih derslerinin tekrarı şeklindedir.2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren tarih müfredatına T.C.İnkılap Tarihi dersinin müfredat konularının sona erdiği İkinci Dünya Savaşı sonrasında günümüze kadar Türkiye ve dünyada meydana gelen gelişmeleri konu alan Ç.T.D.T dersi yeni bir ders olarak eklenmiştir. Ç.T.D.T dersi ile ilgili bilgiler bu bölümün sonunda verilecektir.

2.3. Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçları

Dünyanın birçok ülkesinde tarih öğretiminin amacı ve kapsamı tarih öğretim programları ile belirlenir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye’de Osmanlı Devletinden kalan tarih anlayışı ve tarih kitaplarının, tarihi yeni nesillere tam olarak öğretecek nitelikte olmadığı düşünülerek tarih öğretim programları büyük bir ciddiyetle yeniden ele alınmıştır (Safran, 1993:14).

Cumhuriyetin ilk yıllarında tarih öğretimi ile; halka milli bilinç kazandırmak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı anlayışı vermek, vatanseverlik duygusunu geliştirmek ve Türklerin tarihteki büyük başarılarını ortaya çıkararak Türk halkının tarihinden gurur duymasını sağlamak istenmiştir (Millas,1999’dan aktaran: Aktekin, 2009:28). Bunun yanında tarih öğretimi ile öğrencilerin geçmişe ilgisini çekmek, diğer ülke kültürlerini öğrenmesine yardımcı olmak, geçmişten yararlanarak günümüzü anlamasını sağlamak, öğrencileri geleceğe hazırlamak ve öğrencilerin kimlik duygusunu geliştirmek amaçlanmıştır (Köstüklü,1998:33).

Türkiye’de tarih öğretimi ilköğretimde başlayıp orta öğretimde genişletilerek devam eden bir süreçtir. “Tarih öğretimi bu süreçte insanların ve toplumların değişim ve gelişimine önemli ölçüde katkılar sağlar” (Paykoç,1991:8). Tarih öğretimi geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurma becerisi kazandırarak “öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirir, günümüzde yaşananları anlamalarını sağlar ve öğrencilerde gelecek konusunda farklı bakış açıları oluşturur” (Black,2003:30). Öğrencilerin milli ve çağdaş değerleri benimsemesi, birlik ve beraberliğin duygularını geliştirmesi, vatan ve millet sevgisini kazanması iyi bir tarih öğretimi ile mümkündür(Saydam,1995:5).

Milli Eğitim Bakanlığı 1993 yılında tarih öğretim programında değişiklikler yapmış ve yayınlamış olduğu ortaöğretim tarih ders programının genel amaçları ile:

1. Öğrencilere kültür dünyalarını öğretmek ve ortaklık duygusu kazandırmak.
2. Milli Tarihin önemini ve milli kimliğin nasıl oluştuğunu kavratmak.
3. Kültür farklılığının nasıl oluştuğunu kavratmak.
4. Kültür ortamı ve medeniyetlerin farklılığının önemini kavratmak.

5. Öğrenciler zaman şuuru kazandırmak.
6. Öğrencilere fikirleri sorgulama ve eleştiri gücü kazandırmak.
7. Öğrencilere, bilgi birikimi ve bu bilgileri nasıl kullanacağı anlayışını kazandırmak (MEB,1993:4-5) istenmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının 1993’de yayınladığı ortaöğretim tarih ders programındaki genel amaçları ile; kültür dünyalarını ve tarihsel olayları anlayabilen, eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirilmek istenmiştir.

2004 yılında da ilk ve ortaöğretim tarih ders programı ve ders kitaplarında değişiklikler yapılmıştır. Mili Eğitim Bakanlığı tarafından 2007’de yayınlanan yeni tarih eğitim programlarında öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencilerin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkan sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmıştır. Yayınlanan tarih programında beceriler, kavramlar, değerler ve genel amaçlara yer verilmiştir. Bunlara ilaveden programda tarihsel olayları kavrama, tarihsel analiz ve tarihsel sorgulamaya yönelik araştırma becerileri de yer almıştır (MEB,2007:4). Bu tarih programı ile öğrencilerin eğitime aktif katılımı ve bilginin öğrenciler tarafından yapılandırılması hedeflenmiştir (Aktekin,2009:36). Bu tarih programı ile öğrencileri mümkün olduğu kadar aktif hale getirmek ve üst düzey öğrenme ve düşünme becerilerini geliştirmek amaçlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye’de tarih öğretiminde istenilen hedeflere ulaşabilmek için 2007 yılında ortaöğretim tarih dersinin genel amaçlarını şu şekilde açıklamıştır;

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti’nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak, öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri, yaşatmaya istekli olmasını sağlamak.
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısıyla, tarih bilinci kazandırmak.
3. Türk tarihini ve Türk kültürünü kavratarak, öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak.
4. Milli kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve milli kimliğin korunmasının gerekliliğini kavratmak.

5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak, milli birlik ve beraberliğin önemini kavratmak.
6. Öğrencilerin tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak.
7. Türk milletinin, dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.
8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.
9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirmek.
10. Tarih alanında araştırma yaparken, tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak.
11. Öğrencilerin farklı dönem, mekan ve kişilere ait toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek, bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak.
12. Öğrencilere; barış, hoşgörü, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak, bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.
13. Öğrencilerin kendi kültür değerlerine bağlı kalarak, farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.
14. Öğrencilere kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak.
15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır (MEB,2007:4).

Türkiye’de 2007 yılında yayınlanan “ortaöğretim tarih programı ile öğrencilere problem çözme, üst düzey düşünme becerileri kazandırma, empati kurabilme, insan haklarına duyarlı olma ve eleştirel düşünme becerileri kazandırılmak istenmiştir” (Akça, 2010:22). Yukarıda verilen bu amaçlara dikkat edilirse bu amaçlardan bir kısmının özellikle 2, 8, 11, 12, 13 numaralı amaçların çağdaş tarihle ilgili olduğu görülür. Çağdaş tarih ile ilgili olan tarih öğretimi genel amaçlarının bu maddeleri ile; geçmişi öğrenip bugünü anlayan ve geleceği planlayan, Türk kültürünü koruyan ve geliştiren ayrıca

demokratik ve çağdaş değerleri benimseyen, geçmişten ders alarak, milli birlik ve beraberliğin önemini kavrayan, insan haklarına saygılı, demokrasiye bağlı ve hoşgörü sahibi gençler yetiştirmek istenmiştir.

2.4. Çağdaş Tarih Nedir

Günümüze veya çok yakın geçmişe uzanan tarihsel sürece ya da bu süreç içerisinde meydana gelen tarihsel olay ve olguları içeren döneme çağdaş tarih denir. Bu döneme yakın tarih veya yakın dönemler tarihi de denilmiştir (Aslan,1998:7).

Tarih denildiğinde genelde Avrupa tarihinde meydana gelen gelişmeler anlaşılmakta ve dünyanın diğer yerlerinin tarihleri Avrupa tarihinin uzantısı olarak kabul edilmektedir (Köksal,2011:517). Çağdaş tarih denildiğinde ise pek çok insan yirminci yüzyılda dünyada meydana gelen gelişmeleri anlamaktadır. Halbuki çağdaş tarihin içeriği ve sınırlarının ülkeden ülkeye farklılaştığı görülür. Bu farklılaşma her ülkenin tarihte yaşadığı gelişmeler ve politik kültür düzeyi ile yakından ilgilidir. Ülkeler genellikle biri evrensel düzeyde sonuçlar doğuran gelişmeleri diğeri ise her ülkenin kendi tarihi açısından dönüm noktası özelliği taşıyan önemli olayları dikkate alarak çağdaş tarihin sınırlarını belirlemeye çalışmışlardır (Aslan1998:15). Fransızlar tarih öğretiminin en önemli amacı olarak çağdaş dünyada meydana gelen gelişmeleri anlamak olarak belirlemişlerdir (Demircioğlu, 2006:144). Bunun sonucunda Fransızlar ülkelerinde çıkan Fransız İhtilalini çağdaş tarihin başlangıcı olarak kabul etmişlerdir.

Almanlar 1970'lerden itibaren tarih öğretiminde ulusal anlayışı güçlendirmek yerine demokratik ve bilinçli vatandaş yetiştirmek isteyen bir anlayışı benimsemişlerdir (Karabağ, 2010:17). Almanlar çağdaş tarihin başlangıcı olarak 1917 yılını kabul etmişlerdir. I. Dünya Savaşında Almanya'nın yenilmesi ve bu yenilginin Almanya'da Nazizm'in yolunu açması ve bu tarihte Amerika Birleşik Devletlerinin I. Dünya Savaşına girmesi Almanların çağdaş tarihin başlangıç düşüncesini etkileyen başlıca etkenler olmuştur (Aslan, 1998:15).

Amerika Birleşik Devletlerinde 1980'li yıllarda tarih ve sosyal bilimler eğitimi ile yurtsever vatandaş yetiştirmek istenmiştir (Karabağ,2010:150). Tarihe ve tarih eğitimine

önem veren Amerika Birleşik Devletlerinde çağdaş tarih döneminin başlangıcı olarak Kennedy'nin Amerika Birleşik Devletleri başkanı olduğu tarih kabul edilmiştir. İtalya ise kendine özgü tarihsel koşulların bir sonucu olarak çağdaş tarihi 20. yüzyıl ile başlatmıştır. 20. yüzyılın başlarında İtalya'nın milli birliğini kurması ve ekonomik gelişimini gerçekleştirmesi bu düşüncenin benimsenmesinde etkili olmuştur (Aslan,1998:16).

İngiltere ve Fransa'da I. Dünya Savaşının çıkışı çağdaş tarihi araştırma düşüncesini kuvvetlendirmiştir. Dünyada meydana gelen ve insanlığı önemli ölçüde etkileyen olaylar çağdaş tarih dönemleri daha ilgi çekici ve araştırılması gereken bir alan haline getirmiştir (Aslan,1998:21). İkinci Dünya Savaşından sonra İngiltere de tarihin niçin öğretilmesi gerektiği konusunda tartışmalar yaşanmış, geçmişi öğrenmenin yanında problem çözmeyi ve çağın yaşamsal becerilerini kazandırmayı hedefleyen yeni bir tarih anlayışı ortaya çıkmıştır (Demircioğlu,2007:14). Bu anlayış sonucunda 1960'lardan sonra İngiltere'de çağdaş tarihin araştırılması ve gelişmesini sağlayan önemli kararlar alınmıştır. İngiltere'de uzun süre tarihi belgelerin açılıp incelenmesi için yaşanan olaylar üzerinden elli yılın geçmesi gerektiğine ilişkin bir yasal düzenleme bulunmaktaydı. Bu yasal düzenleme de yer alan elli yıllık sürenin 1967 yılında İşçi Parti'si tarafından otuz yıla indirilmesi ve bunun sonucunda savaş dönemine ait belgelerin araştırmaya açılması çağdaş tarihin aydınlatılması önündeki en önemli engellerden birini ortadan kaldırmıştır (Aslan,1998:21). Alınan bu karardan sonra çağdaş tarihi olaylarla ilgili belgeler incelenerek çağdaş dönem daha kısa sürede aydınlatılmaya çalışılmıştır. İngiltere'de bu yasanın çıkarılması, daha sonraki yıllarda diğer Avrupa ülkelerini de çağdaş tarihi dönemleri araştırma konusunda olumlu şekilde etkilemiştir. Bunun sonucunda birçok Avrupa ülkesi arşivlerinin araştırmacılara açılması için yasal düzenlemeler yapmışlardır.

1960'lı yıllarda İtalya'da da çağdaş tarih konusunda araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. İtalya'da çağdaş tarihin araştırılmaya başlanmasında İngiltere'de ve Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanan tarihsel gelişmeler ile yayınlanan tarihsel dergilerin önemli katkıları olmuştur. Almanya'da da çağdaş tarih konusunda araştırmalar İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yapılmaya başlanmıştır (Safran ve Ata,1996:12).

Avrupa ülkelerinde I. ve II. Dünya Savaşı'nın sonuçları çağdaş tarihi dönemlere ilgiyi daha da artırmıştır. Bu savaşlarda insanlık tarihi açısından yaşanan büyük

olumsuzluklar bu dönemlerle ilgili araştırma yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu konuda özellikle İngiltere’de “Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü” I. Dünya Savaşı’nı konu alan önemli yayınlar yapmıştır (Aslan1998:21). Çağdaş tarihi dönemlere ilgi İkinci Dünya Savaşından sonra çok daha artmıştır. II. Dünya Savaşı’ndan sonra, savaşın yol açtığı büyük sorunlar tarihçileri bu dönem üzerinde araştırma yapmaya yöneltmiştir. Yapılan bu savaştan sonra dünyanın yeniden yapılandırılması ve iki dünya savaşının meydana getirdiği yıkımlar birçok Avrupa ülkesinin yakın tarihi yeniden araştırma ve değerlendirmesine yol açmıştır (Safran ve Ata, 1996:13). 20. yüzyılda Avrupa merkezli yaşanan bu iki savaş insanların büyük acılar çekmesine neden olmuştur. Avrupa’da bu acıların yeniden yaşanmaması ve barışın tesisi için çalışmalar yapılmış ve yakın tarihin öğretimine önem verilmiştir. Bunun sonucunda başta Avrupa ülkeleri arasında olmak üzere dünyada dostluk, barış ve karşılıklı anlayışın geliştirilmesi, ön yargı ve düşmanlıkların azaltılması için 1945 sonrası Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) kapsamında tarih ders kitaplarında diğer milletlerle ilgili ön yargılı ve düşmanca ifadelerin ayıklanmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Öztürk, 2010:309).

Avrupa’da yaşanan bu iki dünya savaşının sonucunda çağdaş tarih en fazla merak edilen dönem haline gelmiştir. Bu dönemlerin araştırılıp aydınlatılmasında ders kitapları, internet ve diğer teknolojik kaynaklardan yararlanılmıştır (Höpken,2003:46). Çağdaş tarihi dönemle ilgili çeşitli kaynakların varlığı, kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler ile yakın tarihe ait görüntülü ve sesli kaynakların ortaya çıkması yakın tarihi dönemin araştırılıp aydınlatılmasını kolaylaştırmıştır (Aslan,1998:4).

Çağdaş tarih konusunda I. ve II. Dünya Savaşları sonrası çok önemli gelişmeler yaşanmasına rağmen, Avrupalı tarihçiler arasında 20. yüzyıl çağdaş tarihinin okullarda öğretilip öğretilmemesi tartışma konusu olmuştur. Avrupalı tarihçilerin bir kısmı çağdaş tarihin okullarda öğretilmesi gerektiğini savunurken bir kısım tarihçide çağdaş tarihin okullarda öğretilmesine karşı çıkmıştır. Çağdaş tarihin okullarda öğretilmesine karşı çıkan tarihçiler çağdaş tarihi dönemlerle ilgili gelişmelerin hala yoruma açık olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu düşüncüyü savunan tarihçiler, güncel gelişmelerin tarih derslerinde ele alınmasına karşı çıkmışlar ve yakın dönemle ilgili yapılan yorumların taraflı olabileceğini iddia etmişlerdir (Pingel,2003:10-11).

Bütün bu tartışmalar sonucunda 1980'li yılların başlarından itibaren çağdaş tarihi dönem Avrupa ülkelerinde tarih ders kitaplarında en çok üzerinde durulan ve en önemli tarihsel dönem haline gelmiştir. Bu konuda ilk adımı atan devletlerden biri olan Yunanistan'da "Yakın ve Modern Tarih" adı ile okutulan tarih dersinde 19. ve 20. yüzyılda meydana gelen gelişmeler işlenmiş ve dersin müfredat konuları 1980 yılına kadar getirilmiştir (Karabağ,2010:155). Bu dönemde 20. yüzyıl Avrupa öğretilen tarih sadece savaşların ve ekonomik krizlerin tarihi değil, aynı zamanda kadınların, erkeklerin, çocukların askerlerin, dini ve etnik azınlıkların tarihi olarak ta kabul edilmiştir (Stradling,2003:90). Verilen tarih öğretimi ile çocuklara aynı zamanda demokrasi, insan hakları, dayanışma gibi değerlerin de öğretilmesi amaçlanmıştır (Öztürk,2010:309). Avrupa'da bu dönemde çağdaş tarih ile ilgili atılan adımlar sonucunda II. Dünya Savaşı sonrası dünya tarihinde yaşanan gelişmeler ve her ülkenin kendi milli tarihlerini içeren konular tarih ders kitapları ve öğretim programlarında yer almaya başlamıştır (Aslan, 1998:198).

2.5. Türkiye'de Çağdaş Tarih Öğretimi

Türkiye'de tarih eğitiminin çağdaş dönemlere yönelik boyutu uzun süre eksik kalmıştır. Çağdaş dönem olarak okutulan TC İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi, Mondros Ateşkes Antlaşmasından Atatürk'ün ölümüne ve II. Dünya Savaşı'na kadar geçen dönemleri içermiştir. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde daha çok İkinci Dünya Savaşına kadar geçen dönemin siyasi ve askeri gelişmelerine ağırlık verilmiştir. Bu derslerde Türkiye'de yaşanan sosyal, kültürel, ekonomik gelişmelere fazla yer verilmemiştir (Aslan, 1998:82). Bu nedenle "öğrenciler ilk ve ortaöğretim süresince yaşadığı günleri etkileyen olayların tarihi arka planını öğrenememiştir" (Saydam,2009:49).

Türkiye'de verilen tarih öğretiminde II. Dünya Savaşı sonrası gelişmeler, Türk demokrasi tarihi ve Avrupa tarihi konuları uzun süre tarih programlarında yer almamıştır (Öztürk, 2010:312). "Öğrencilere bu dönemlerle ilgili iç ve dış politikada meydana gelen gelişmeler anlatılmamıştır. Bu döneme ait gelişmeleri okullarda öğrenemeyen öğrenciler yaşadıkları olayları tarihi zemine oturtmakta ve olayların iç yüzünü anlamakta zorlanmışlardır" (Saydam,2009:50). Öğrencilerin, gerek mili tarih ve gerekse dünya ve Avrupa tarihinde son 50-60 yıllık dönemde yaşanan tarihi gelişmeleri öğrenmeden, içinde

yaşadığımız toplumu ve dünyayı anlayamayacağı apaçık ortadadır (Öztürk, 2010:312). Bu anlayış nedeniyle demokrasi tarihinde yaşanan darbeler, toplumsal ve siyasi sorunlar halkın ve siyasilerin verdiği demokrasi mücadelesi tam manası ile öğrencilere öğretilmemiştir (Behar,1995:201). Türkiye’de yakın döneme gelinceye kadar II. Dünya Savaşı sonrası dünyada ve Türkiye’de meydana gelen olaylara yer veren müfredat programlarına ve tarih ders kitaplarına izin verilmemiştir (Özbaran, 2005:152).

Tarihi araştırmalar yapılması için Türkiye’de ilk adımı Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk atmıştır. Atatürk bu amaçla Türk Tarih Kurumunu kurmuştur. Ancak Türk Tarih Kurumu daha çok antik dönemler ile Cumhuriyet öncesi Türk Tarihi dönemlerini araştırmış yakın tarihi dönemlerle ilgilenmemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında yakın dönemlerle ilgili araştırmalar yapılmadığı gibi üniversitelerde tarih dersleri eski çağlardaki gelişmelerden başlatılıp I. Dünya Savaşı ile bitirilmiştir. Bu yıllarda yaşanmakta olan dönemin tarihi yazılamayacağı anlayışından dolayı yakın dönemler sadece İnkılap Tarihi derslerine bırakılmıştır. Cumhuriyet döneminde yakın dönemlerin araştırılmasına yönelik asıl gelişme Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesine bağlı Türkiye Cumhuriyeti Tarih Kürsüsünün kurulması ile başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Tarih Kürsüsü yakın dönemlerle ilgili araştırmalar yaparak bu dönemleri aydınlatmaya çalışmıştır (Aslan,1998:84).

Türkiye’de Tarih Kürsüsü’nün kurulmasına rağmen uzun süre II. Dünya Savaşından sonraki gelişmeleri içeren çağdaş tarihe soğuk bakılmıştır. Bu soğukluğun nedeni Türkiye’de ki profesyonel tarihçilerin ve araştırmacıların yakın dönemlerin tarihine karşı mesafeli bir tutum takınmalarından kaynaklanmıştır. Türkiye’de çok partili siyasi döneme geçildikten sonra çağdaş dönemler için araştırmalar yapılmaya başlanmış ancak yapılan araştırmalar siyasi yaşam ve partilerle sınırlı kalmıştır. Bu nedenle Türkiye’de çağdaş tarihi dönemlerin bilimsel bir şekilde araştırılması ve tarihi gerçeklerin ortaya çıkarılması gecikmiştir (Aslan, 1998:82). Türkiye’de çağdaş tarihin araştırılmasında yaşanan bu gecikme okullarda çağdaş tarihin ders olarak okutulmasını olumsuz yönde etkilemiş ve bir süre daha çağdaş tarihin okullarda ders olarak okutulmasına karşı çıkmıştır. Çağdaş tarihi gelişmelerin okullarda ders olarak okutulmasına karşı çıkanlar çağdaş tarihin nesnel ve bilimsel bir şekilde araştırılıp ortaya konması için araştırılan olayın üzerinden belli bir sürenin geçmesi gerektiğini savunmuşlardır (Aslan,1998:1). Bu

düşünce sahipleri tarihsel bilgilerin tartışmaya açık olması ve henüz üzerinde uzlaşamayan konuları da içermesinden dolayı tarihçilerin yakın geçmişte tanık oldukları olayları, siyasi eğilimlerine göre değerlendirilebileceğini iddia etmişlerdir (Dinç, 2010:232). Bu iddia ve endişelerinde etkisiyle çağdaş dönemlerin tarih müfredatına alınması ve okullarda ders olarak okutulması 2008-2009 eğitim-öğretim yılına kadar gecikmiştir.

Türkiye’de uzun süre çağdaş tarihin araştırılıp aktarılmasında çağdaş dönemlere ait arşiv ve belgelere ulaşmada sorunlar yaşanmıştır. Türkiye’de tarihçiler Osmanlı Arşivleri, Cumhuriyet Arşivi ve Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi gibi arşivlerden yararlanmak için uzun bir bürokrasi ile karşılaşmışlardır. Bu durum Türkiye’de yakın dönemler konusunda tarihçilerin araştırma yapmasını zorlaştırmıştır. Türkiye’de arşivcilik geleneğinin oturmaması ve arşivlerin bir kısmına ulaşamaması, Cumhuriyetin kurulmasından sonra en uzun süre devam eden siyasi parti olan Cumhuriyet Halk Partisinin arşivlerine 12 Eylül askeri yönetiminin el koyması ve bu arşivleri ortadan kaldırması Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş dönemlerinin aydınlatılmasını olumsuz yönde etkilemiştir (Aslan, 1998:92).

Son yıllarda kaynakların çeşitlilik göstermesi çağdaş tarih araştırmalarını kısıtlayan kaynak bulamama ve kaynaklara ulaşamama sorununu ortadan kaldırmıştır. Konuların çeşitlenmesi ve yakın dönemlere tanık kişilerle görüşmeler yapılması sözlü tarih çalışmalarının da devreye girmesini sağlamıştır (Sarı, 2010:204). Sözlü tarih çalışmalarının yanında çağdaş dönem konuları ile ilgili haber programları yapılması, belgesellerin yayınlanması ve bulunan belgelerinin incelenmesi çağdaş dönemlerin aydınlatılması ve bu konuda insanların bilgilendirilmesini kolaylaştırmıştır. Türkiye ve dünyada yaşanan olumlu gelişmeler ile çağdaş tarih araştırmaları sadece devlete ait kayıtlar ve resmi yazışmalara dayalı arşiv ve kütüphane gibi kapalı mekanlarda yürütülen bir araştırma alanı olmaktan çıkıp, radyo ve film kayıtlarının devreye girmesi ile daha zevkli ve eğlenceli bir alan haline gelmiştir (Aslan, 1998:5).

Çağdaş dönemlerle ilgili bilgi kaynakları oldukça çeşitlilik göstermesinden dolayı “20. yüzyıl çağdaş tarih konularında tarih kitapları ve tarih öğretmenleri her zaman tek kaynak değildir. Medya, kitle iletişim araçları, filmler, internet, anne ve babalar da çeşitli

yayınlarında birer kaynaktır” (Stradling, 2003:92). Bu yüzden öğrenciler öğretmen ve ders kitaplarından farklı olarak bu kaynaklardan da bilgi ve fikirler edinebilmektedir. Bu kaynaklardan elde edilen bilgilerin tartışılabilir bilgi olması zaman zaman güçlüklereden olsa da son yıllarda yakın döneme ait bir çok belgeye ulaşılması ve belgelerin incelenmesi çağdaş dönemlere ait gerçeklerin ortaya çıkarılmasını olumlu yönde etkilemiştir. Bu gelişmelerin yanında iki binli yıllardan itibaren yazılı ve görsel medyanın çağdaş dönemlere ait programlara daha fazla yer vermeye başlaması gençlerin tarihe ilgisini artırmıştır. Türkiye'nin yakın tarihi döneminde yaşanan Demokrat Parti Dönemi, Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş, 1946 Seçimi, 1960 Askeri Darbesi, 1968 Öğrenci Olayları, 1971 Askeri Muhtırası ve 1980 Askeri Darbesi en çok merak edilen ve öğrenilmek istenen konulardır. Türkiye’de “öğrenciler çağdaş tarihi dönem denilen yakın dönemleri babalarının ve dedelerinin yaşadıklarından ve anlattıklarından öğrendikleri için bu dönemdeki tarihi gelişmelere daha fazla ilgi göstermektedir” (Niyazi,2008:160). Avrupa ülkelerinde yapılan araştırmalarda da öğrencilerin en çok ilgiyi çağdaş tarihi dönemlere gösterdikleri belirlenmiştir. Çağdaş dönemlere ait konuların zaman olarak günümüze yakın oluşu ve tanıdık gelmesi öğrencilerin bu döneme ilgisini artırmaktadır (Aslan, 1998:37).

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı uzunca bir süre yakın dönemlere ait tarihi gelişmelere tarih programlarında yer verilmesinin ve okullarda ders olarak okutulmasının doğru olmayacağı düşüncesini sürdürmüştür. Ancak 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren bu tavrını değiştirerek liselerin son sınıflarının Sosyal Bilimler alanına haftada iki ders saati olmak üzere Ç.T.D.T dersini koymuştur. Bu dersin Milli Eğitim Bakanlığınca tarih müfredat programına alınması ve liselerin son sınıflarının Sosyal Bilimler alanına konulması tarih eğitimi bakımından oldukça önemli bir gelişmedir (Saydam, 2009:59).

Günümüzde Türkiye ve dünyada siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanda yaşanan hızlı değişim insanların ve toplumların karşılaştığı sorunların çeşitlenmesi, toplumsal kalkınmada insan faktörünün etkisi tarih öğretimini çok daha önemli hale getirmiştir (MEB, 2008:6). Tarih öğretiminde hem programda yakın dönemlere daha fazla yer verilmesi hem de tarih öğretiminde sadece siyasal ve askeri gelişmeler değil kültürel, ekonomik ve sosyal gelişmelerinde yer alması bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Türkiye’de tarih alanında yapılan yeni araştırmalar ve yayınlar tarih dersinin içeriğinin güncellenmesi gerektiğini göstermektedir (MEB, 2008:6). İşte tarih öğretiminde ortaya çıkan bu güncellenme ihtiyacı Ç.T.D.T dersinin tarih müfredat programına alınması ile giderilmeye çalışılmıştır. Bu ders sayesinde öğrenciler, küreselleşen dünyada sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik olayları çok boyutlu ve farklı bakış açılarıyla öğrenerek 21. yüzyılı daha iyi anlayıp analiz etme şansını elde edeceklerdir.

Ç.T.D.T öğretim programında dersin amaçları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

1. Öğrencilerin 19. yüzyıldan günümüze kadar dünyada ve Türkiye’de meydana gelen gelişmelere ilişkin bilgi edinmelerini sağlamak.
2. Bu dönemde dünyada meydana gelen siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerin Türkiye’ye etkilerini ve bu gelişmelerin 20. yüzyılda dünya olaylarındaki rolünü anlamak.
3. Küreselleşen dünyada siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik olayların çok boyutluluğunu ve karmaşıklığını farklı bakış açıları ile inceleyebilmek.
4. Öğrencilerin 21. yüzyılın gelişen ve değişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve geleceğe yönelik sağlam öngörülerde bulunabilecek beceriler geliştirmelerini sağlamak.
5. Öğrencilerin farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilen entelektüel ve sosyal becerilere sahip bireyler olarak yetişmelerini sağlamak (MEB, 2008:6).

Ç.T.D.T dersi ile dünya’da ve Türkiye’de yakın dönemde meydana gelen gelişmeleri anlayan ve yorumlayan, bu gelişmelerin Türkiye’ye etkilerini fark eden, Türkiye’nin dünyadaki rolünü ve ağırlığını bilen, dünyadaki gelişmelerin farklı perspektiflerle incelenmesi gerektiğini düşünen ve gelecekle ilgili farklı öngörülerde bulunabilecek gençler yetiştirilmesi amaçlandığı görülmektedir.

Ç.T.D.T dersi öğretim programında diğer tarih derslerinde de bahsedilen aşağıdaki hususlara vurgu yapılmaktadır:

1. Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.

2. Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
3. Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi ve öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
4. Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.
5. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
6. Millî değerleri merkeze alarak evrensel değerlere saygılı olmaya önem verir.
7. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
8. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
9. Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
10. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına imkân sağlar.
11. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır (MEB, 2008:7).

Ç.T.D.T dersi öğretim programı içerdiği kazanımlarla temel ve tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ç.T.D.T öğretim programı ile:

1. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
2. Eleştirel düşünme
3. Yaratıcı düşünme
4. İletişim kurma
5. Araştırma-Sorgulama
6. Sorun çözme
7. Bilgi teknolojilerini kullanma
8. Girişimcilik
9. Gözlem yapma
10. Değişim ve sürekliliği algılama
11. Mekanı algılama
12. Sosyal katılım gibi temel becerilere ulaşılmak istenmiştir (MEB, 2008:8).

Ç.T.D.T programı ile; öğrencilerin Türkçeyi etkin ve güzel kullanması, öğrencilerin tarihsel olaylara eleştirel yaklaşım doğru değerlendirmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerde yaratıcı düşünme ve iletişim kurma becerileri geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi öğretim programı ile öğrencilerin araştırma becerileri geliştirilerek yakın döneme ilgi duymalarını ve bu dönemle ilgili merakları artırarak araştırma yapmalarını sağlamak hedeflenmiştir.

Çağdaş tarih programının en önemli amaçlarından biriside öğrencilerde problem çözme becerilerini geliştirmektir. Ayrıca bu dersin ulaşmak istediği kazanımlardan birisi de öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanmasını sağlamaktır. Öğrencilerin girişimcilik ruhu vermek, gözlem yapmalarını sağlamak ve değişim ve gelişimi algılamalarını sağlamak verilmek istenen diğer kazanımlardır.

Ç.T.D.T dersi öğretim programı ile aşağıdaki tarihsel becerilere ulaşılmak istenmiştir:

1. Kronolojik Düşünme Becerisi: Kronolojik düşünme tarih biliminin temelidir. Kronoloji tarihsel olayların hangi zamanda ve hangi sırayla meydana geldiğini ortaya koyar. Tarihsel olayları kronolojik sıraya koymadan ilişkilendirmek veya sebep- sonuç ilişkisi kurmak mümkün değildir. Kronolojik düşünme becerileri ile öğrenciler; geçmiş, bugün ve gelecek arasında ayırım yapar ve tarihsel metinlerdeki zaman akışını belirler (MEB,2008:9).

2. Tarihsel Kavrama Becerisi: Tarihsel metinlerin en önemli özelliği tarihi olayları belli bir düzene koymasındır. Tarihsel metinler tarihin akışı içinde insanların eğilimlerini, karşılaştıkları sorunları, yaşadıkları dünyayı açıklama gücüne sahiptir. Öğrenciler tarihsel metinleri anlamak için onları zihninde canlandırmalı ve kişi ve grupların niyetlerini, eğilimlerini, diğer yayınların, fikirlerini, güçlü ve zayıf yanlarını göz önüne almalıdır. Öğrenciler tarihsel geçmişi dönemin şartları ve geçmişi yaşayanların bakış açılarından yararlanarak incelemeli, bugünün kavram ve normları ile değerlendirmekten kaçınmalıdır. Tarihsel kavrama becerisi ile öğrenciler; tarihsel belge ve metinlerin yazarları ve kaynağını belirler, tarihsel metinlerin gerçek anlamını kavrar, tarihsel olgu ve görüşleri ayırt eder ve farklı tarihsel yaklaşımları değerlendirir(MEB,2008:9).

3. Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi: Öğrenciler tarihsel belgeleri analitik bir bakış açısıyla inceleyebilmelidir. Öğrenciler ders kitaplarının yanında diğer tarih belgeleri ve buluntuları kullanarak geçmişe ilişkin farklı yorum ve yaklaşımları da görmeli ve değerlendirmelidir. Tarihsel araştırma ve yorum becerisi ile öğrenciler; tarihsel olaylar arasında benzerlik ve farklılıkları belirleyerek, farklı davranış, düşünce ve kurumları karşılaştırır, geçmişte yaşamış insanların farklı bakış açılarını göz önünde bulundurur, birbiriyle ihtilafli tarihsel metinleri karşılaştırır ve tarihsel olaylar hakkındaki yorumların değişebileceğini kavrar (MEB,2008:10).

4. Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi: Sorun merkezli analiz ve karar verme etkinlikleri öğrencilerin geçmişte insanların karşı karşıya kaldığı sorunları tanımalarını sağlar. Tarihte yaşanan sorun veya konular ile yüzleşmek, mevcut alternatifleri analiz etmek, tercih edilmemiş sonuçların ne olacağı hakkında değerlendirmeler yapmak, tercih edilmiş çözüm yolları ve sonuçlarını karşılaştırmak öğrencilerin bu konulara bireysel ilgi ve katılımlarını artırır. Tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisi ile öğrenciler; geçmişteki konu ve sorunları tanımlar ve farklı bakış açılarını analiz eder, güncel bir sorunun arka planını belirler ve tarihsel bir kararın uygulanmasını değerlendirir(MEB,2008:12).

5. Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisi: Tarihsel anlatının kritik noktalarını sorgulamak gerekir. Bunun için geçmişteki kalıntıların yardımıyla, yeni tarihsel belgelerle, tanıkların anlatılarıyla, günlüklerle, buluntularla çalışmalı, tarihsel mekanlara geziler düzenlenmeli ve sözlü tarih çalışmaları yapılmalıdır. Tarihsel sorgulama, konu hakkındaki yeterli kanıtların yeterince zengin olduğu, olayda yer alan insanların konuşulduğu, farklı geçmişe sahip insanların inanç ve fikirlerini yansıttığı ölçüde iyi bir sorgulama türüdür. Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerisi ile öğrenciler; birçok değişik kaynaktan tarihsel veri elde ederek tarihsel verilerin geçerlilik, güvenilirlik ve yeterliliğini değerlendirir ve sağlam bir tarihi yorum yapar (MEB,2008:12).

Ç.T.D.T ile öğrencilere tarihsel olayların hangi zamanda ve hangi sırayla meydana geldiği, olayların yaşandığı coğrafya ile dönemin şartlarının olaylar üzerindeki etkisi ve olayları tarihsel bakış açıları ile analitik bir biçimde birbiriyle ilişkilendirme becerisi

kazandırılmak istenmiştir. Ayrıca tarihsel olayların nedenlerini ve sonuçlarını araştırarak öğrencilerin analiz ve yorum yapma becerileri geliştirilmek istenmiştir.

2.6. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı Konuları

Ç.T.D.T ders müfredatı beş üniteden meydana gelmektedir. Ünitelerin başlıkları ve içerdiği konular şunlardır.

I. Ünite: XX. Yüzyıl Başlarında Dünya;

1. I. Dünya Savaşı ve Sonuçları, Paris Barış Konferansı.
2. SSCB, Orta Asya'daki Türk Devlet ve Toplulukları, Basmacı Hareketi.
3. Orta Doğu'nun Yeni Yüzü: Mandacılık.
4. Uzak Doğu'da Yeni Bir Güç: Japonya.
5. 1929 Dünya Ekonomik Krizi.
6. İki Savaş Arası Dönemde Avrupa.
7. İki Savaş Arası Dönemde Dünya
8. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası (Okur ve Diğerleri,2009).

20. Yüzyılın Başında Dünya adlı I. Ünite I. Dünya Savaşı, savaşın nedenleri, savaşın sonuçları, Paris Barış Konferansı, Monroe Doktrini ve I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan antlaşmalara yer verilmiştir. Ünite ayrıca Bolşevik İhtilali ve Çarlık Rusya'nın sona ermesi, Bolşevik yönetiminin tasfiye edilerek Sovyet Sosyalist yönetimin kurulması, Orta Asya'daki Türk Toplulukları, Sovyet Rusya'nın Orta Asya'yı istilası ve Türklere karşı uygulamaya çalıştığı asimile siyaseti ile ilgili konular yer almış, Sovyet Rusya'nın Türklere karşı uyguladığı zulüm ve asimile siyasetine karşı Türklerin bir araya gelerek yaptıkları mücadelenin adı olan "Basmacı Hareketi"nin ortaya çıkışı ve yaptığı mücadele önemle vurgulanmıştır.

Bunlara ilaveden Orta Doğunun paylaşımı, bu bölgede İngiliz ve Fransız mandalarının kurulması, Orta Doğu halklarının bağımsızlıklarını kazanması, batılı devletlerin bu bölgedeki yer altı ve yer üstü kaynaklarını elde tutma politikalarına

değnilmiştir. Bu bölgede kurulan devletlerin ve batı'luların bu ülkelerde kurduğu faşist iktidarların hangi amaçlarla kurulduğu üzerinde durulmuştur.

I. Ünite de ayrıca Uzak Doğu'da "Meiji Restorasyonu" ile Japonya'nın batı tarzı değişim ve gelişimi, 1929 yılında "Kara Perşembe" olarak tarihe geçen ve New York Borsasının çöküşüyle başlayan Dünya Ekonomik Krizi, krizin Türkiye'ye etkileri ve krize karşı Türkiye'nin aldığı tedbirler, devletçi iktisat politikası ve yerli malı kullanma konuları yer almıştır. Ayrıca bu ünite de dünya'da barışı sağlamak ve devletlerarası meseleleri görüşmeler yoluyla çözmek amacıyla kurulan Cemiyeti Akvam (Milletler Cemiyeti), barışı sürekli hale getirmek için imzalanan Locarno Antlaşması, Briand-Kellogg Paktı, iki savaş arası Avrupa'da ekonomik hayat, Almanya, İtalya ve İspanya'da aşırı milliyetçi iktidarların işbaşına gelmesi ve bu iktidarları işbaşına getiren nedenler konuları yer almıştır. Ünite de emperyalist ülkelerin ve demokratik olmayan yönetimlerin kendi ülkeleri ve dünya barışı için tehdit olması ve dünya'da ne gibi felaketlere yol açabileceği üzerinde fazla durulmamıştır.

I. Ünite de Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olması, dünya ve bölge barışına katkı sağlamak için Balkan ülkeleri ile imzaladığı Balkan Paktı, güney komşuları ile imzaladığı Sadabat Paktı, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının yönetimini Türklere bırakan Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Atatürk dönemi Türk dış politikası ve Hatay'ın anavatana katılması konuları da yer almıştır. Bu ünite de Türkiye'nin Atatürk'ün "Yurtta Barış Dünyada Barış" ilkesi doğrultusunda dünya ve bölge barışının sağlanması için yaptığı diplomatik faaliyetler ve bunun sonunda imzaladığı Balkan Antantı, Sadabat Paktı ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile gösterdiği diplomatik başarılar önemle vurgulanmıştır.

II. Ünite: II. Dünya Savaşı;

1. Yeni Bir Savaşa Doğru.
2. Savaş Yılları.
3. Barışa Doğru.
4. Savaşın Etkileri.
5. Savaş Yıllarında Türkiye.

Bu ünite de II. Dünya Savaşı öncesi Uzak Doğu ve Avrupa'da yaşanan gelişmeler, Japonya'nın durumu, İtalya'da Mussolini'nin işbaşına gelmesi, Almanya'da Hitlerin iktidarı ele geçirip Almanya'ya kendi politikalarını kabul ettirmesi konuları yer almıştır. Diğer yandan II. Dünya Savaşını hazırlayan etkenler, ülkelerarası gruplaşmalar, Berlin-Roma-Tokyo Mihverinin kurulması, II. Dünya Savaşının başlaması, savaşın Avrupa'dan Asya'ya, Kuzey Afrika'ya ve Pasifik'e sıçraması konularından bahsedilmiştir. II. Dünya Savaşı öncesi ABD'nin tutumu, Pearl Harbuor Baskını ve ABD'nin savaşa girişi, Pasifik Savaşları, Avrupa'da savaşın sona ermesi, İtalya ve Almanya'nın teslim olması, iki diktatör Mussolini ve Hitlerin ölümü, Atom Bombasının kullanılması ve II. Dünya Savaşının sona ermesi konularına değinilmiştir.

Ayrıca bu ünite de II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin denge politikası, Müttefiklerle yapılan Tahran Konferansı, Adana ve Kahire görüşmeleri, bütün baskılara rağmen Türkiye'nin savaşın dışında kalma becerisi ve savaşın Türkiye'ye etkileri ile bu dönemde Türkiye'de yaşanan ekonomik sıkıntılar, Milli Koruma Kanunu ve Varlık Vergisi uygulamaları üzerinde durulmuştur.

Ünite de II. Dünya Savaşının sonuçları, Atom bombasının kullanılması, Nükleer silahlar, Nükleer silahların etkileri ve bu silahların dünyanın geleceği konusunda yarattığı tehlikeler konusu üzerinde fazla durulmamıştır.

III. Ünite: Soğuk Savaş Dönemi;

1. Blokların Kuruluşu.
2. Paylaşılmayan Orta Doğu.
3. Uzak Doğu'da Çatışma.
4. Asya ve Afrika'nın Kurtuluşu.
5. Soğuk Savaş Döneminde Türkiye.
6. Soğuk Savaş Döneminde Dünya.

Soğuk Savaş Dönemi adlı ünite de Soğuk Savaşın ne anlama geldiği ve nasıl ortaya çıktığı konusundan bahsedilerek ABD ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasındaki mücadele, Doğu ve Batı Bloklarının kurulma nedenleri, Kuzey Atlantik İttifakı

(NATO) ve Varşova Paktının ortaya çıkışı, Sosyalist Bloкта yaşanan sarsıntılar, SSCB-Çin, SSCB-Yugoslavya, SSCB- Çekoslovakya ve SSCB- Macaristan ilişkileri, ABD'nin Truman Doktrinini kabul etmesi ve Marshall Planı'nı uygulamaya koyma nedenleri yer almıştır. Ayrıca SSCB'nin Komünizm'i yaymak için yaptığı baskılar ve ABD'nin Marshall Planı çerçevesinde Türkiye ve Yunanistan'a yaptığı yardımlar, yapılan yardımların etkileri ile Avrupa Konseyinin kurulması ve Avrupa Kömür Çelik Birliğinin Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğuna dönüşmesi konuları üzerinde durulmuştur.

Bu ünite de Batılı devletlerin Orta Doğu politikaları ve bu bölgede karşı karşıya kaldıkları sorunlar, İngiltere'nin Balfour Deklarasyonu, Orta Doğu barışını olumsuz etkileyen İsrail devletinin kuruluşu ile ABD'nin Orta Doğu politikasını şekillendiren Eisenhower Doktrini'nden bahsedilmiş fakat İsrail'in bu bölgede yaptığı insanlık dışı uygulamalara değinilmemiştir.

Ünite de ayrıca Uzak Doğuda Çin'de yönetimin Mao'nun eline geçmesi ve komünizmin kabul edilmesi, Kore Savaşı, ABD'nin Güney Doğu Asya Anlaşma Teşkilatı'nı(SEATO) kurması ve Uzak Doğuda SSCB'nin etkinliğini azaltması konuları yer almıştır. Bu ünite de Asya ve Afrika'da meydana gelen bağımsızlık mücadeleleri, İngiliz sömürüsüne karşı mücadele eden Hindistan ve Pakistan'ın bağımsızlıklarını kazanması konuları üzerinde durulmuştur.

III. Ünite de Soğuk Savaş Döneminde Türk dış politikası, Türkiye'nin Kore Savaşına asker göndermesi, savaşta gösterdiği başarılar ve bunun sonucunda Türkiye'nin NATO'ya girişi, Balkan ve Bağdat Paktlarının kurulması, dünyada meydana gelen sosyal, teknolojik, bilimsel, sanatsal ve sportif gelişmeler ile Türkiye'de çok partili hayata yeniden geçilmesi konuları da yer almıştır. Ünite de Dörtlü Takrir'le Cumhuriyet Halk Partisi'nden ayrılan Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan'ın kurduğu Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi ve bu partinin Türkiye'de başlattığı kalkınma hamleleri, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda yaşanan değişimler üzerinde durulmuştur. Ancak 1960 Askeri darbesinin yapılma nedeni ile bu darbenin Türk demokrasisine ve ekonomik gelişimine verdiği zararlar üzerinde yeterince durulmamıştır.

IV.Ünite: Yumuşama Dönemi ve Sonrası;

1. Uluslararası İlişkilerde Değişim Süreci.
2. Yumuşama Dönemi Çatışmaları.
3. Barış İçinde Bir Arada Yaşama.
4. Arap-İsrail Savaşları ve Büyük Devletlerin Politikaları.
5. Uluslar arası Politikada Petrolün Yeri.
6. İran-İrak Savaşı.
7. Yumuşama Döneminde Dünya.
8. Türk Dış Politikası.
9. Türkiye’de Bunalımlı Yıllar.

Bu ünite de Yumuşama Dönemi ve Sonrası dünyada ve Türkiye’de meydana gelen gelişmelerle ilgili konular yer almıştır. Bu ünite de uluslararası ilişkilerde yaşanan değişim, değişimin nedenleri, değişime öncülük yapan devlet adamları ve bu devlet adamlarının yaptıkları zirvelerden bahsedilmektedir. Nükleer silahların yarattığı tehlikeler ve nükleer silahların sınırlandırılması, bu amaçla ABD ve SSCB arasında yapılan Stratejik Silahları Azaltma Görüşmeleri (SALT-I) ve (SALT-II) sonucunda imzalanan antlaşmalar, Helsinki Konferansı ve konferans sonrası kabul edilen Helsinki Nihai Senedi’nin öneminden bahsedilmiştir.

Ayrıca bu ünite de Yumuşama Döneminde ABD ve SSCB’ni savaşa burun buruna getiren Küba Krizi, Vietnam Savaşı, Keşmir Meselesi yüzünden yaşanan Hindistan-Pakistan Savaşı ve SSCB’nin Afganistan’ı işgali konuları yer almıştır. Ancak ABD’nin Vietnam’a SSCB’nin de Afganistan’a girme ve yenilgiye uğrama nedenleri üzerinde fazla durulmamıştır

IV. Ünite de ayrıca “Üçüncü Dünya Ülkeleri” adı verilen Bağlantısızlar Hareketinin ortaya çıkışı, Bandung Konferansı, Arap-İsrail Savaşları, savaşlardan sonra imzalanan Camp Davit Antlaşmaları, İslam Konferansı Örgütü’nün kurulması, Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı (OPEC), İran-İrak Savaşı ve sonuçları, İran’da rejim değişikliği ve Yumuşama Döneminde dünyada yaşanan ekonomik, bilimsel, kültürel ve sportif gelişmeler konularından bahsedilmiştir. Ancak Saddam Hüseyin’in Irak’ın başına geçişi,

ABD'nin İran-İrak Savaşı sırasında yaptığı manevralar, İrangemente Olayı ve bu dönemde uzay konusunda yaşanan bilimsel gelişmeler konuları üzerinde fazla durulmamıştır.

Yumuşama Döneminde Türk dış politikası, Türk-Yunan ilişkileri, Kıbrıs Meselesi, Londra ve Zürih Antlaşmaları, Kıbrıs Cumhuriyetinin kurulması, "Enosis", Johnson'un Mektubu ve Kıbrıs Barış Harekatı konularına yer verilmiştir. Ayrıca Ege adalarının silahsızlandırılması, Kıta Sahaneliği, Karasularının Uzunluğu, Fır Hattı, Ermeni iddiaları, Türkiye'de 1960-1983 yılları arasında yaşanan bunalımlı yıllar dönemi ile ilgili konular yer almıştır. Ancak Kıbrıs Barış Harekatı, Türkiye'de yaşanan askeri darbe ve muhtıralar ile bu dönemde ortaya çıkan anarşi ve terör olaylarının sebepleri, bu olayların Türkiye'ye verdikleri zararlar üzerinde yeterince durulmamıştır.

V. Ünite: Küreselleşen Dünya;

1. SSCB'de Değişim ve Sonuçları.
2. Asya'da Yeniden Yapılanma.
3. Doğu Blok'undan Sonra Avrupa'da Yeni Arayışlar.
4. Türkiye ve Avrupa Birliği.
5. Yeni Oluşum Sürecinde Balkanlar.
6. Orta Doğu ve Afganistan'daki Gelişmeler.
7. Dünyadaki Gelişmeler.
8. Değişen Dünya Ve Türk Dış Politikası.
9. 1980 Sonrası Türkiye.
10. Küresel Sorunlar

Küreselleşen Dünya adlı V. Üniteye SSCB yaşanan politika değişiklikleri, bu değişikliklerin nedenleri, Gorbaçov'un hayata geçirdiği Glastnost ve Perestroika, SSCB'nin dağılması, SSCB'nin dağılmanın Doğu Avrupa'ya ve dünya güçler dengesine etkileri konuları üzerinde durulmuştur. Ayrıca SSCB'nin dağılmasıyla Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin ortaya çıkması, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve diğer Türk topluluklarının bağımsızlıklarını elde etmesi, Azerbaycan ile Ermenistan arasında yaşanan Dağlık Karabağ Sorunu, Karabağ'da Ermenilerin yaptığı katliamlar, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Türkiye'nin Orta Asya Türk Cumhuriyetleri

ile ilişkilerini geliştirmek amacıyla kurduğu Türk İş Birliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı(TİKA) konuları üzerinde durulmuştur.

Bu ünite de Doğu Blok'unun dağılmasıyla Orta ve Doğu Avrupa'da SSCB'ne bağlı ülkelerde yaşanan değişiklikler, Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesi, Avrupa Ekonomik Topluluğunun Avrupa Birliği haline gelmesi, Maastricht ve Kopenhag Kriterleri, Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkileri ve NATO'nun Avrupa'da genişlemesi konuları da yer almıştır. Ancak ünite de Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerinin tarihsel gelişimine yeterince değinilmemiştir.

Yugoslavya'nın dağılmasıyla Balkanlarda yaşanan savaşlar, Bosna ve Kosova katliamları, Sırp mezalimi, Balkanlarda yeni devletlerin kurulması, Arnavutluğun demokratikleşmesi, Körfez Savaşları, ABD'nin Irak'ı işgali ve Saddam Hüseyin'in idamı, Filistin Sorunu ve mücadelesi, İsrail'in Gazze uygulamaları, Afganistan'a yapılan müdahale ile dünyada meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeler bu ünite de yer alan diğer konulardır. Ünite de Türkiye'nin Balkan ve Kafkasya politikaları, Orta Asya Türk Cumhuriyetleriyle ilişkileri, Türkiye'de 1980 sonrası yaşanan siyasi, kültürel ve ekonomik gelişmeler ile dünyada yaşanan küresel ısınma, çevre kirliliği, nüfus artışı, işsizlik, açlık, terör ve salgın hastalıklar konularına da değinilmiştir.

Ç.T.D.T dersi öğretim programına bakıldığında I. Dünya Savaşından sonra dünyada ve Türkiye'de meydana gelen önemli olayları içerdiği görülmektedir. Ç.T.D.T öğrenim programında okullara siyasetin girmesinden endişe edilerek daha çok dış siyasi konulara ve Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilere yer verilmiştir. Dersin öğrenim programında iç siyasi konulara yeterince yer verilmemesi öğrencilerin yaşadıkları olayların iç yüzünü anlamalarını zorlaştıracaktır(Saydam,2009:59)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bilimsel araştırmalar temel ve uygulamalı araştırmalar diye iki başlık altında incelenebilir. Temel araştırmalar teoriler oluşturmayı hedef alırken uygulamalı araştırmalar ise daha çok eğitim-öğretim sürecinde yaşanan problemleri belirlemek ve çözmek için kullanılır. Karasar (2005:22)'a göre araştırma şöyle tanımlamaktadır: "Temelde bir arama, öğrenme, bilinmeyeni bilinir yapma, karanlığa ışık tutma kısaca bir aydınlanma sürecidir. Mevcut durumdan özlenen duruma geçebilmek için gerekli kararları almada zorunlu olan verileri toplayıp değerlendirmedir."

Araştırma, herhangi bir kişiyi, olay veya olguyu anlamak ve sonuğta bilimsel bir bilgi elde etmek amacıyla bilimsel bir şekilde yürütölen bir inceleme olup, verilerin toplanması, verilerin analizi, verilerin değerlendirilip yorumlanması ve sonuğlandırılmasını içermektedir (Ekiz, 2003:6). Bilimsel araştırmada esas olan veri toplamaktır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler araştırılan konu ile ilgili yorum ve açıklama yapmaya imkan sağlar (Balcı, 2005:43).

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ve veri toplama aracı üzerinde durulmuştur.

3.1.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel yöntem olgular arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalışır. Bu tespitler sonucu yapılan genellemelerle bilimsel açıklamalar yapılır. "Betimsel alan taraması çalışmaları, mevcut durumu tespit etmek için

yürütülen bir çalışma türüdür. Genellikle araştırılan problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz sorularına cevap aranır” (Çepni, 2009: 65).

Yapılan çalışmada betimsel yöntemin kullanılmasının nedeni çalışmanın konusu ve amacıdır. Araştırmanın konusu Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi hakkında Trabzon il merkezinde ortaöğretim kurumlarında çalışan tarih öğretmenlerinin görüşlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Araştırmanın amacı ise Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin müfredatı, ders kitabı ve dersin önemi, dersin işleniş sırasında karşılaşılan problemler ve dersin daha faydalı olabilmesi için neler yapılabileceği konularında tarih öğretmenlerinin bilgi ve görüşlerini tespit etmek ve öğretmenlerin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinde eğitime yönelik neler yaptıklarını ortaya koymaktır. Konu ve amaç ışığında yapılan çalışma mevcut bir durumu tespit etmeyi bu konuda hangi durumdayız, neler yaptık ve neler yapılabilir gibi soruları cevaplamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle çalışmada kullanabilecek en uygun yöntem betimsel yöntemdir.

3.1.1.1. Betimsel Yöntem

Karasar (2005: 77) betimsel yöntemi “tarama modeli” olarak nitelendirmektedir. Ona göre tarama veya betimsel yöntem geçmişte ya da şimdi var olan bir durumu aynen olduğu şekli ile açıklayan bir araştırma şeklidir. Araştırmaya konu olan olay, nesne veya kişi kendi şartları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Olayları ve kişileri herhangi bir şekilde değiştirme veya etkileme çapası göstermez. Bilinmek istenen şey oradadır ve önemli olan onu en uygun bir şekilde gözleyip belirlemektir.

Çepni (2009:64) verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasındaki muhtemel ilişkileri ortaya çıkarmak amacı ile betimsel araştırmaların yapıldığını söylemektedir. Bu tür araştırmaların amacı mevcut durumu tanımlanmak ve açıklanmaktır. “Betimsel araştırmalar sosyal dünya hakkında nicel bilgiler üretirler ve insanlar ile sosyal dünyayı betimlerler. Betimsel araştırma yöntemi açıklama ya da keşfetme amacı ile kullanılabilir” (Kuş,2009:82). Betimsel araştırmaların amacı; olayların, varlıkların ve kurumların mevcut durumunu aynen ortaya koymaya çalışmaktır. Betimsel araştırmalarda güncel veriler elde edilir “Betimsel araştırmalarda inceleme sürecinde doğal şartlar bozulmadan ve ortamda herhangi değişiklik yapılmadan

araştırmalar yürütüldüğü için bu yöntem pek çok araştırmacı tarafından tercih edilmektedir” (Çepni, 2009: 65).

epni (2009: 65) betimsel araştırmaları dört başlık altında inceler:

1. Survey Yöntemi (Alan Taraması)
2. rnek Olay (zel Durum)Yöntemi
3. Gelişimci Araştırma Yöntemi
4. Karşılaştırmalı Araştırma Yöntemi

Yaptığımız araştırma alan taraması yöntemi ile yapılmış bir çalışmadır. Alan taramasının özellikleri şunlardır; Alan taraması çalışmaları mevcut durumu tespit etmek için yapılan bir çalışma türüdür. Alan taraması çalışmalarında “daha çok araştırılmak istenen olayın ve problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz, sorularına cevap aranır” (Çepni, 2009:65). Alan taraması araştırmalarında örneklemin geniş tutulması gerekir. Bunun için anketler kullanılır. Anketler çok sayıda kişiden bilgi toplama, örnekleme tekniği ile yapıldığı için genellemeler yapabilmek, diğer kaynaklara göre zaman ve maddi kaynaklarda tasarruf imkanı sağlayan bir yöntemdir. Yaptığımız alışma da bu yöntemi kullanma nedenimiz mevcut durumu tespit etmek istememizden kaynaklanmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada yaptığımız çalışmanın gereği, veri toplama aracı olarak, tarih öğretmenlerine anket (Ek:1) ve mülakat (Ek:2) uygulanmıştır. Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında çalışan 50 tarih öğretmenine uygulanan anket, ağdaş Türk ve dünya Tarihi dersinin gerekliliği dersin müfredatı, kitabı ve dersin işleniş sırasında karşılaşılan sorunlar ve dersin daha faydalı olabilmesi için öğretmenlerin önerilerini belirlemek amacıyla 20 sorudan oluşmuştur. Araştırmada kullanılan anket soruları, ilgili literatür taranarak hazırlanmıştır. Yapılan çalışmada anket, mali tasarruf sağlamak, zaman kaybını önlemek ve öğretmenlerin görüşlerine kısa sürede ulaşabilmek amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmada Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında çalışan 20 tarih öğretmeni ile 11 soruluk mülakat yapılmıştır. Mülakat yapılmasındaki amaç, ankette ortaya çıkan verilerin daha derin araştırılmasını sağlamaktır.

3.1.2.1. Anket

Anket, araştırmacının önceden belli bir sıralama ile belirlediği soruları katılımcılara sorarak onlardan aldığı cevaplarla elde edilen veri toplama aracıdır (Çepni, 2009:169). Anket çalışmalarında kişilerin düşüncelerini tespit etmek amacıyla belli bir düzen içerisinde hazırlanan sorularla bilgi toplanır (Demir ve Acar, 2002:36). Anket, bilimsel amaçla yapılan araştırmalarda kişilerin konu hakkındaki görüşlerini öğrenmek için en çok kullanılan veri toplama aracıdır. Anket çalışmaları kişilere posta ile, faksla, telefonla ve yüz yüze uygulanabilir.

Anket ile önceden belirlenmiş insanlara bir dizi soru sorma ile veriler elde edilir (Çepni, 2009:169). Anketlerde yer alan sorular; davranış soruları, bilgi soruları, olgusal sorular ve tutum-kanı soruları olmak üzere dört gruba ayrılır. Davranış soruları bireylerin kişisel alışkanlıkları, kültür seviyeleri ve insanlar arası ilişkileri gibi durumları ölçmek için hazırlanan sorulardır. Olgusal sorular ankete katılan kişilerin yaş, eğitim düzeyi, medeni durumu, doğum yeri, cinsiyeti ve mesleğine ilişkin sorulardır. Bilgi soruları ankete katılan kişilerin araştırılan konu hakkında neler bildiğini belirlemeye yönelik sorulardır. Tutum ve kanı soruları ise ankete katılan kişilerin belli bir konu da ne düşündüğünü saptamaya yönelik sorulardır (Balcı, 2004:140).

Anketin uygulanmasında öncelikli amaç ankette elde etmeye çalışılan bilginin ortaya çıkarılmasıdır. Arkasından geliştirilmiş olan anketin kimlere uygulanacağını tespit edilmesi gerekir. Geliştirilen anket formunun pilot çalışması sonrası eksikleri giderilerek belirlenen gruba uygulanıp sonuçlarının değerlendirilmesi gerekir. Yapılan çalışmada pilot çalışması sonucunda eksikler danışman öğretmenle birlikte giderilerek ankete son şekli verilmiştir.

3.1.2.1.1. Anketin Avantajları

Yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak anketin kullanılmasının şu avantajları vardır;

1. Anket, mali tasarruf sağlayan ve yapılması ekonomik olan bir veri toplama aracıdır.
2. Anketler ön yargı ve kişisel hataları en aza indirir.
3. Anket, geniş insan topluluklarına hitap eder
4. Anketler araştırmalarda kişilerin gizliliğini koruyan bir tekniktir.
5. Anketler zaman kaybını önler ve zaman tasarrufu sağlar.
6. Anketler cevaplar ve sonuçları standart hale getirir
7. Anket uygulanan kişiye yeterli düşünme fırsatı verir (Ekiz, 2003:106).

3.1.2.1.2. Anketin Dezavantajları

Anketin avantajlarının yanında aşağıdaki dezavantajları da bulunmaktadır ;

1. Anketlerde elde edilen verilerin yüzeysel olma ihtimali vardır.
2. Anketlerdeki sorular katılımcılar tarafından yanlış anlaşılabilir.
3. Anketleri okuma yazma bilmeyenler cevaplayamaz.
4. Katılımcılar güdülenmekte sorunlar yaşayabilir.
5. Anketlerdeki sorulara ilginç cevaplar verilebilir.
6. Anketler esneklikten uzaktır (Ekiz, 2003:107,Balcı, 2004:158).

Anket çalışması sırasında elde edilen verilerin yüzeysel olma ihtimali ve anketlerde sorulan sorulara verilen cevapların esneklikten uzak olması anket çalışmalarının en zayıf taraflarıdır.

Veri toplama araçlarından anketin bazı dezavantajlarından ötürü daha geçerli ve güvenilir veri elde etmek için anket ile birlikte mülakat da kullanılmıştır.

3.1.2.2. Mülakat

Mülakat, daha önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve cevap vermeye dayalı etkileşimli ve karşılıklı bir iletişim sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:120).

Mülakat, katılımcılarla sözlü iletişim kurarak elde edilen veri toplama aracıdır. Bu nedenle görüşme ve soruşturma tekniği olarak da kabul edilir (Karasar, 2005:165).

Mülakat, insanların bir konu hakkında neyi ve neden düşündüklerini anlamak için onlarla sözlü iletişime girmektir. Mülakat daha önceden belirlenmiş ve bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı etkileşimli bir eğitim sürecidir (Çepni, 2009:143).

Mülakat, kişilerin duygu tutum ve düşüncelerini neler olduğunu ve davranışlarını yönlendiren etkenleri, ortaya, çıkarmaya çalışan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2003:61).

Mülakat, diğer bir ifade ile yüz yüze, telefonla ve posta yolu ile araştırmacı bir kişiden görüş ve duygularını anlatmasını ve yazılı olarak bildirmesini isteyen bir veri toplama tekniğidir (Demir ve Acar, 2002:178).

3.1.2.2.1. Mülakatın Avantajları

İlgili literatürde veri toplama aracı olarak mülakat kullanımının şu avantajlarından bahsedilmiştir;

1. Mülakatlar her grup ve her seviyedeki insanlar ile yapılabilir
2. Mülakatlarda araştırılan konu ile ilgili derinlemesine bilgi elde edilir.
3. Mülakatlarda sorulan sorulara cevap verme oranı oldukça yüksektir.
4. Mülakatlarda karşılıklı iletişim ve etkileşim olduğundan yanlışlar düzeltilebilir.
5. Mülakatlarda mülakatçı fiziksel ortamı kendisi düzenleyebilir (Karasar, 2005:175, Balcı, 2004:165, Çepni, 2009:156, Yıldırım ve Şimşek, 2008:125, Ekiz, 2003:69).

3.1.2.2.2. Mülakatın Dezavantajları

Öte yandan mülakatla veri toplamanın bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Mülakatlarda standartlaşmış sorular ve mülakat formları yoktur.
2. Mülakatların gerçekleşmesi ve analizlerinin yapılması zaman alıcıdır.
3. Mülakatlarda kaynak kişiler kendisini deşifre etmemek için bazı soruları cevaplamayabilir.
4. Kaynak kişiler kayıt cihazı ile sözlerinin kaydını istemeyebilir.
5. Mülakat yapılan kişinin hazırlanması zaman alabilir.
6. Objektif olmama hem mülakatçı hem de kaynak kişi açısından mümkündür (Karasar, 2005:175, Balcı, 2004:165, Çepni, 2009:156, Yıldırım ve Şimşek, 2008:127).

Yapılan araştırmalarda genellikle anket ve mülakat tekniği birlikte kullanılmaktadır. Anketler ile daha yüzeysel bilgiler elde edilirken mülakatlar aracılığı ile daha derinlemesine bilgilere ulaşılır. Anketler genellikle daha çok kişilerle yapılabilirken mülakatlar da katılımcı sayısı daha sınırlıdır.

Bu çalışmada da ilgili avantajlar ve dezavantajlar göz önünde bulundurularak anket ve mülakat tekniği birlikte kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme Trabzon il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 5 Anadolu Lisesi, 5 Genel Lise, 2 Meslek Lisesi, 1 Fen Lisesi olmak üzere bu dersin okutulduğu toplam 13 lisede görev yapan 50 tarih öğretmeninden oluşmaktadır. Bu tarih

öğretmenlerinin 39 tanesi bay 11 tanesi bayandır. Araştırmada gönüllülük esas alınmıştır. Bu nedenle Trabzon il merkezinde bulunan ve Ç.T.D.T dersini seçmeli ders olarak okutmayan liselerde görev yapan tarih öğretmenleri ile çalışmaya katılmak istemeyen tarih öğretmenleri örneklemin dışında bırakılmıştır. Örnekleme Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında çalışan tarih öğretmenleri olarak seçmemizin nedeni Ç.T.D.T dersinin Trabzon il merkezinde ilçelerdekenden daha fazla lisede seçmeli ders olarak okutulması ve bu yüzden il merkezindeki tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersi konusunda daha tecrübeli olmalarıdır.

3.4. Araştırmanın Pilot Çalışması

Araştırmalarda geçerlilik; araştırılan konuda elde edilen bulguların, araştırılan konuyu ne kadar yansıttığını ve aydınlattığını ortaya koymaktır. Bir araştırmanın geçerliliğinden bahsetmenin ilk şartı, araştırılan problemi tam olarak örebilecek özellikte ölçüm araçları veya araştırma metotları geliştirmek olarak görülmektedir (Çepni, 2009:192).

Araştırmalarda güvenilirlik ise; araştırmalarda elde edilen bulguların ne kadar tekrarlanabilir olduğunu ortaya koymak için kullanılan bir kavramdır. Yapılan çalışmalar tekrarlandığında aynı sonuçların elde edilmesi çalışmanın güvenilirliğini artırır. Bu durum gerçekleşmiyorsa araştırmada elde edilen sonucun güvenilir olduğu söylenemez (Çepni, 2009:193).

Yapılan araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırmak için pilot çalışma yapılmıştır. Araştırmanın anket ve mülakat formları danışman öğretim üyesinin tavsiyeleri alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan anket ve mülakat formları örneklem içinden seçilen beş tarih öğretmenine uygulanarak kontrol edilmiştir. Çıkan sonuçlar doğrultusunda araştırmada kullanılan anket ve mülakat formlarına son şekilleri verilmiştir. Pilot çalışma 2011-2012 eğitim öğretim yılının Eylül ayı içerisinde tarih öğretmenlerine uygulanmıştır.

3.5. Araştırmada Kullanılan Anket ve Geliştirilmesi

Araştırmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri ve genel özellikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. İkinci bölüm ise öğretmenlerin .T.D.T dersi ile ilgili bilgi ve düşüncelerini belirlemek amacı ile hazırlanmış sorulardan oluşmuştur. Anket formunda yirmi soru bulunmaktadır. Ankette tarih öğretmenlerine .T.D.T dersini verirken karşılaştıkları sorunlar ve bu dersin daha faydalı olabilmesi için neler nerdiklerine dair iki açık uçlu soru sorulmuştur. Bu bölümde tarih öğretmenlerine .T.D.T dersi hakkındaki bilgileri, .T.D.T dersi hakkında eğitim alıp almadıkları, ders müfredatı ve kitabının yeterli olup olmadığı, tartışmalı konuların derslerde nasıl işlenmesi gerektiği konularında sorular sorularak veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu anket 2011-2012 eğitim-ğretim yılının ilk döneminde Eylül ve Ekim aylarında araştırmacı tarafından Trabzon il merkezinde yer alan ve .T.D.T dersi seçmeli ders olarak okutulan okullarda görev yapan ve yapılan çalışmaya gönüllü olarak destek veren tarih öğretmenlerine uygulanmıştır. Anket çalışmasına katılan öğretmenler açık uçlu sorulara da kendi düşünceleri doğrultusunda yazılı olarak cevap vermişlerdir.

3.6. Araştırmada Kullanılan Mülakat ve Geliştirilmesi

Araştırmada anketlerden elde edilen verileri ve alınan cevapları daha anlamlı hale getirmek, anlaşılmayan noktaları aydınlatmak ve ankette elde edilen bilgilerin güvenilirliğini test etmek amacıyla mülakat formu geliştirilmiştir. Mülakat formu 11 sorudan oluşmuştur. Mülakat çalışmasıyla tarih ğretmenlerinin .T.D.T dersi hakkındaki bilgi ve düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Hazırlanan mülakat formu evren içerisinden seçilen iki Anadolu Lisesi, iki Genel Lise ve iki Meslek Lisesinde bulunan yirmi tarih öğretmenine 2011-2012 eğitim-ğretim yılında Eylül ve Ekim ayları içerisinde uygulanmıştır. Mülakatta ses kaydedicilerden ve not alma yöntemlerinden yararlanılmıştır.

3.7. Verilerin Analizi

Verilerin analizi bölümünde anket ve mülakat çalışmalarından elde edilen veriler incelenmiştir.

3.7.1. Anketin Analizi

Araştırma için hazırlanan anket iki sorusu açık uçlu olmak üzere yirmi sorudan oluşmuştur. Yapılan analizde ankette yer alan sorulara verilen cevaplar tek tek incelenmiştir. Ankette sorulan her soruya verilen cevaplar için frekans ve yüzdeler hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur.

3.7.2. Mülakatın Analizi

Araştırmada anketin yanında tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersi ile ilgili bilgilerini daha derinlemesine öğrenebilmek ve anketten elde edilen bilgilerin güvenilirliğini test etmek amacı ile mülakat formu hazırlanmıştır. Hazırlanan mülakat formu ile tarih öğretmenlerine on bir tane açık uçlu soru sorulmuş, yapılan görüşmeler kayıt cihazı ve not alma yolu ile kaydedilmiştir. Mülakat sorularına verilen benzer ve farklı cevaplar ayrı ayrı analiz edilmiştir. Mülakat sorularına verilen cevaplar ilgili oldukları anket sorularına verilen cevapların analizi ile birlikte sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmanın amacı; Ç.T.D.T dersinin gerekliliği, ders müfredat ve kitabının yeterliliği, dersin işlenişi sırasında karşılaşılan sorunlar ve dersin veriminin artırılması konularında tarih öğretmenlerinin görüşlerini tespit edip ortaya koymaktır. Öğretmenlere uygulanan anketten elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilerek açıklanmıştır. Her soru için yüzde ve frekanslar belirtilmiştir. Mülakatta sorular açık uçlu olduğundan soruların analizinde bazı öğretmen görüşleri doğrudan aktararak kullanılmıştır.

4.1. Anket ve Mülakattan Elde Edilen Bulgular

Araştırmada kullanılan anketten elde edilen veriler iki bölüm halinde analiz edilmiştir. Anketin birinci bölümünde yer alan kapalı uçlu sorular analiz edilerek veriler tablolar halinde gösterilmiştir. İkinci bölümde yer alan açık uçlu soruların analizi yapılırken verilen cevaplar tablolar haline getirilmiştir.

Araştırmada kullanılan mülakatta elde edilen veriler analiz edilerek ilgili oldukları anket sorularının analizi ile birlikte sunulmuştur

4.1.1. Kişisel Bilgiler

Bu bölümde katılımcı tarih öğretmenlerine cinsiyetleri, görev yaptıkları eğitim kurumu, mezun oldukları eğitim kurumu ve meslekteki çalışma sürelerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Sorulardan elde edilen bulgular şu şekildedir.

Tablo 1: Cinsiyet

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Bayan	11	22
Bay	39	78
Toplam	50	100

Araştırmada kişisel bilgiler kısmının ilk sorusu olan cinsiyetiniz sorusuna verilen cevaplar Tablo 1’de gösterilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

Anket sonuçlarına göre katılımcı tarih öğretmenlerinin 46 tanesinin lisans, 4 tanesinin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcı tarih öğretmenlerinin eğitim durumlarının oransal dağılımına bakıldığında % 92’si lisans ,% 8 yüksek lisans mezunu oldukları anlaşılmıştır. Anket sonuçlarına göre katılımcı tarih öğretmenlerinin % 2’si (1 kişi) okul müdürü, % 2’si (1 kişi) müdür yardımcısı, % 96’sı (48 kişi) ise öğretmen olarak görev yaptıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Kurum Türü

Çalışılan Kurum Türü	Frekans	Yüzde (%)
Genel lise	21	42
Anadolu Lisesi	20	40
Fen Lisesi	2	4
Meslek Lisesi	7	14
Toplam	50	100

Anket formunun birinci bölümünde dördüncü soru öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kurumu ile ilgilidir. Tablo 2’ de görüldüğü gibi 50 katılımcı tarih öğretmeninden 21 tanesi Genel Lise, 20 tanesi Anadolu Lisesi, 7 tanesi Meslek Lisesi ve 2 tanesi de Fen Lisesinde çalıştığı belirlenmiştir. Çalışılan kurum türü ile ilgili oranlara bakıldığında katılımcı öğretmenlerin büyük bir kısmını Genel Lise ve Anadolu Liselerinde çalıştıkları anlaşılmaktadır. En az katılım Fen Liselerinden olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 3: Çalışma Süreleri

Çalışma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
0-5 yıl	2	4
6-10 yıl	3	6
11-15 yıl	12	24
16-20yıl	12	24
21 ve üzeri yıl	21	42
Toplam	50	100

Tablo 3’de katılımcı tarih öğretmenlerinin çalışma süreleri öğrenilmek istenmiştir. 50 katılımcı tarih öğretmeninden iki tanesi 0-5 yıl tecrübeye sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcı tarih öğretmenlerinin üç tanesi 6-10 yıl, on iki tanesi 10-15 yıl, on iki tanesi 16-20 yıl ve yirmi bir tanesi 21 yıl ve üzeri tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 11 yıl ve daha yukarı tecrübeye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konusunda Sorular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcı tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersiyle ilgili yargı cümlelerine verdikleri cevapların analizi tablolar halinde sunulmuştur.

4.1.2.1. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum

Araştırma için hazırlanan anketin ikinci bölümünün ilk sorusunda “Ç.T.D.T dersinin gerekli olduğuna inanıyorum” yargısı konusunda tarih öğretmenlerinin görüşü alınmaya çalışılmıştır. Bu amaçla katılımcı tarih öğretmenlerine sorular sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplar aşağıda tablolaştırılmış biçimde gösterilmiştir.

Tablo 4: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	45	90
Katılıyorum	4	8
Kararsızım	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2
Toplam	50	100

Tablo 4’den anlaşılacağı üzere tarih öğretmenlerinin % 90’nı Ç.T.D.T dersinin gerekli bir ders olduğu yargısına kesinlikle katılmaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 8’i ise aynı yargıya katılmaktadır. Öğretmenlerin bir tanesi ise Ç.T.D.T. dersinin gerekli bir ders olduğu yargısına kesinlikle katılmamaktadır. Bu veriler ışığında anket çalışmasına katılan tarih öğretmenlerinin büyük bir bölümünün Ç.T.D.T dersinin gerekli bir ders olduğu düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırma için yapılan mülakat çalışmasında da tarih öğretmenlerine aynı soru yöneltilmiştir. Mülakata katılan bir tarih öğretmeni hariç diğer tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin gerekli olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir.

Ç.T.D.T dersinin gerekli bir ders olduğunu belirten katılımcı tarih öğretmeni A “Öğrenciler Ç.T.D.T dersinde aldıkları eğitimle günümüz meselelerini, Türkiye ve dünyada yaşanan sorunları öğrenerek daha duyarlı vatandaş haline gelirler” demiştir.

Ç.T.D.T dersinin faydalı bir ders olduğuna katılan bir diğer tarih öğretmeni C ise “Öğrenciler Ç.T.D.T dersinde alacakları eğitimle küreselleşen dünyada ve uluslararası ilişkilerde Türkiye’nin durumu ve konumunu daha bilimsel bir şekilde anlama fırsatı elde ederler” cevabını vermiştir.

Ç.T.D.T dersinin önemli bir ders olduğuna katılan tarih öğretmenlerinden E ise “Ç.T.D.T dersi öğrencilerin yakın dönemde Türkiye ve dünyada meydana gelen sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel gelişmeleri öğrenip bu konularda daha doğru, daha rasyonel değerlendirmeler yapmalarına katkıda bulunur.” demiştir.

Diğer katılımcı tarih öğretmenlerinin aksine Ç.T.D.T dersinin gerekli bir ders olmadığını söyleyen tarih öğretmeni Z ise bu dersin öğrencilere hiçbir katkı sağlayamayacağını ileri sürmüştür. Buna sebep olarak yakın tarihi döneme ait bilgilerin tarafsız olamayacağını bu nedenle de bu dönemleri anlatan dersin faydalı olmasının mümkün olmadığını iddia etmiştir.

4.1.2.2. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir

Araştırmanın ikinci sorusu “Ç.T.D.T dersinin konuları iyi seçilmiştir” yargısı ile ilgili tarih öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede verilen cevaplar aşağıda tabloleştirilmiş şekilde gösterilmiştir.

Tablo 5: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	15	30
Katılıyorum	31	62
Kararsızım	2	4
Katılmıyorum	2	4
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Ç.T.D.T dersinin konuları iyi seçilmiştir yargısı ile ilgili tarih öğretmenlerinin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Tarih öğretmenlerinin % 30' u Ç.T.D.T dersi konularının iyi seçildiğine kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerin % 62'si bu yargıya katıldığını % 4'ü ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Tarih öğretmenlerinin % 4'ü ise Ç.T.D.T dersi konularının iyi seçildiği yargısına katılmamaktadır.

Bu tabloya bakıldığında çalışmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Ç.T.D.T ders konularının iyi seçildiği düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.3. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Müfredatında Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır

Araştırmada tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersinde günümüz dünyasını anlamak için yeterli konular vardır” yargısı ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin verdiği cevaplar aşağıda Tablo 6’da ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 6: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Müfredatında Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Müfredatında Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	15	30
Katılıyorum	28	56
Kararsızım	4	8
Katılmıyorum	3	6
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Tablo 6’den de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 30’u Ç.T.D.T dersinde günümüz dünyasını anlamak için yeterli konular vardır yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 56’sı bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 8’i Ç.T.D.T dersinde günümüz dünyasını aydınlatacak yeterli konunun olduğu yargısı konusunda kararsız kalırken, % 6’sı ise bu derste günümüz dünyasını anlamak için yeterli konunun olduğu yargısına katılmamaktadır.

Tablo 6’da verilen cevaplara bakıldığında araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T ders müfredatında günümüz dünyasını anlamak için yeterli konuların olduğu kanaatini taşıdıkları anlaşılmaktadır.

4.1.2.4. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif Bir Şekilde Açıklamaktadır

Araştırma da tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersi yakın dönemin tarihini objektif bir şekilde açıklamaktadır” yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdiği cevaplar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif Bir Şekilde Açıklamaktadır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif Bir Şekilde Açıklamaktadır.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	5	10
Katılıyorum	32	64
Kararsızım	8	16
Katılmıyorum	5	10
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Tablo 7’den de anlaşılacağı gibi katılımcı tarih öğretmenlerinin % 10’nu Ç.T.D.T dersinin yakın dönemin tarihini objektif bir şekilde açıkladığı yargısına kesinlikle katılmaktadır. Tarih öğretmenlerin % 64’ü bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı tarih öğretmenlerinin % 16’ sı Ç.T.D.T dersinin yakın dönem tarihini objektif bir biçimde açıkladığı konusunda kararsız kalırken, öğretmenlerin %10’nu bu yargıya katılmamaktadır.

Tablo 7’de verilen cevaplara bakıldığında katılımcı tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T dersinin yakın dönemi objektif bir şekilde açıkladığı kanaatinde oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.5. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Liselerin Tüm Bölümlerinde Okutulmalıdır

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersinin liselerin bütün bölümlerinde okutulmalıdır” yargısı konusunda fikirleri sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin bu yargı konusunda verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Liselerin Tüm Bölümlerinde Okutulmalıdır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Liselerin Tüm Bölümlerinde Okutulmalıdır	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	32	64
Katılıyorum	14	28
Kararsızım	1	2
Katılmıyorum	2	4
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2
Toplam	50	100

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 64’ü Ç.T.D.T dersinin liselerin tüm bölümlerinde okutulmalıdır yargısına kesinlikle katılmaktadır. Tarih öğretmenlerinin% 28’i bu yargıya katılırken, katılımcı tarih öğretmenlerin % 2’si kararsız olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 4’ü Ç.T.D.T dersinin liselerin bütün bölümlerinde okutulması görüşüne katılmadığını söylerken, % 2’si ise kesinlikle katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8’den elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Ç.T.D.T dersinin liselerin bütün bölümlerinde okutulması gerektiği fikrinde oldukları anlaşılmaktadır.

Mülakata katılan tarih öğretmenlerinin tamamı Ç.T.D.T dersinin liselerin bütün alanlarında okutulması gerektiğine inanmaktadır.

Ç.T.D.T dersinin liselerin bütün alanlarında okutulmasının gerekliliğine inanan tarih öğretmenlerden E “Türk gençlerinin Türk dünyası ve dünyadaki gelişmelerden haberdar olabilmesi ayrıca yaşadığımız dünyayı daha iyi anlayabilmesi için ortaöğretimde mutlaka Ç.T.D.T dersini öğrenmesi gerekir” demektedir.

Katılımcı tarih öğretmeni N ise çağdaş tarihin öğretilmesine kesinlikle katıldığını belirterek “Öğrencilerin bugünü anlayabilmeleri ve geleceği yönetebilmeleri, yakın tarihi öğrenmeleri ile mümkündür” demektedir.

4.1.2.6. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkıda Bulunmaktadır

Katılımcı tarih öğretmenlerinin “Ç.T.D.T dersi öğrencilerin yaşadığımız dünyayı anlamalarına katkıda bulunur” yargısı konusunda bilgi ve düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplar Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkıda Bulunmaktadır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkıda Bulunmaktadır.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	32	64
Katılıyorum	14	28
Kararsızım	1	2
Katılmıyorum	3	6
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Tablo 9’ dan da anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 64’ ü Ç.T.D.T dersi öğrencilerin yaşadığımız dünyayı anlamalarına katkıda bulunur yargısına kesinlikle katılırken, % 28’i bu yargıya katılmaktadır. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2’si kararsız kalırken, % 6’sı Ç.T.D.T dersi öğrencilerin yaşadığımız dünyayı anlamalarına katkıda bulunur yargısına katılmamaktadır.

Tablo 9’ dan elde edilen verilere göre araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin çok büyük bir kısmının Ç.T.D.T dersinin öğrencilerin yaşadığımız dünyayı anlamasına katkıda bulunduğu görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmenlerine aynı soru sorulmuştur. Soruya cevap veren tarih öğretmenlerinin tamamı Ç.T.D.T dersinin çağdaş dünyayı anlamaya katkısı olduğuna inanmaktadır.

Ç.T.D.T dersinin çağdaş dünyayı anlamaya büyük katkısı olduğuna inanan tarih öğretmeni A “Ç.T.D.T dersi yurt ve dünya sorunlarını tanıma, dünyadaki gelişmeleri anlama, bunlara öneri geliştirme, hayatı, siyaseti ve devletlerarası ilişkileri analiz edebilme konusunda öğrencilere önemli kazanımlar sağlar” demiştir.

Ç.T.D.T dersinin günümüzü anlama konusunda önemine vurgu yapan tarih öğretmeni D ise “Ç.T.D.T dersi öğrencilere küresel konular ve uluslararası ilişkilerde Türkiye’nin rolünü kavrama konusunda önemli katkılar sağlar” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Çağdaş tarihin çağdaş dünyayı anlamaya katkı sağlayacağını söyleyen öğretmen Ş ise “Ç.T.D.T dersi öğrencilerde dünyada ve Türkiye’de günümüzde yaşanan olayların nasıl bir seyir göstereceği konusunda öngörü oluşmasına katkıda bulunur” demiştir.

Çağdaş Tarihin önemine inanan tarih öğretmeni E ise “Ç.T.D.T dersi Türkiye ve dünyada tartışılan konuların gerçeklerini bilimsel bir şekilde ortaya koyarak öğrencilerin tartışılan konuları ve bu günü daha iyi anlamasına önemli katkılar sağlar” demiştir.

Ç.T.D.T dersinin çağdaş tarih açısından bir diğer rolüne vurgu yapan katılımcı tarih öğretmeni F ise “Öğrencilerin Ç.T.D.T dersini öğrenmesi Türkiye’de birlik beraberlik duygusunun gelişmesini güçlendirir” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

4.1.2.7. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir

Katılımcı tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersinin müfredatı yakın dönemin aydınlatılması için yeterlidir” yargısı konusunda düşünceleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdiği cevaplar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	14	28
Katılıyorum	25	50
Kararsızım	4	8
Katılmıyorum	7	14
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Tablo 10'dan da anlaşıldığı gibi Ç.T.D.T dersinin mevcut müfredat programı yakın dönemin aydınlatılması için yeterlidir yargısına tarih öğretmenlerinin % 28'i kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 50'si sadece katılmaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 8'i bu konuda kararsız olduğunu söylerken %14'ü ise Ç.T.D.T ders müfredat programı yakın dönemi aydınlatmak için yeterlidir yargısına katılmamaktadır.

Anketteki bu soruya verilen cevaplara göre çalışmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Ç.T.D.T ders müfredatının yakın dönemi aydınlatmak için yeterli olduğu görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmı Ç.T.D.T dersi müfredatının yeterli olduğunu ifade etmiştir. Tarih öğretmenlerinin bir kısmı ise Ç.T.D.T ders müfredatında bazı konulara daha fazla yer verilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Ç.T.D.T ders müfredatında Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlık mücadeleleri ve günümüzde sosyal, kültürel, siyasal durumları ve Türkiye ile ilişkiler konularına yeterince yer verilmediğini belirten katılımcı tarih öğretmeni B "Ç.T.D.T ders müfredatında Türk Dünyası konularına daha fazla yer verilmesi gerekir" şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Mülakata katılan tarih öğretmeni D ise Ç.T.D.T ders müfredatını eksik bulduğunu belirterek “müfredatta Demokrat Parti ve Türkiye -Avrupa Birliği ilişkilerine daha fazla yer verilmesi gerekir” diye görüşünü ifade etmiştir.

Ç.T.D.T müfredatında eksikler olduğunu ileri süren katılımcı tarih öğretmeni E ise ders müfredatında gerek ülkelerin coğrafi konumları ve gerekse jeopolitiğine az yer verildiğini iddia ederek “müfredatta devletlerin kültür, teşkilat, toplum yapısı, hukuk, din ve sanat konularına da yer verilmesi gerekir” demiştir.

Ç.T.D.T konusunda diğer katılımcı tarih öğretmenlerinden farklı düşünen tarih öğretmeni J ise “Ç.T.D.T ders müfredatı yeterlidir hatta gerekirse ders müfredatı daraltılmalıdır.” demektedir.

4.1.2.8. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitabı Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır

Araştırma için hazırlanan anketin bu bölümünde katılımcı tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T ders kitabının dersin amacına uygun hazırlanmıştır” yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 11: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitabı Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitabı Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	4	8
Katılıyorum	31	62
Kararsızım	8	16
Katılmıyorum	6	12
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2
Toplam	50	100

Yapılan araştırmada katılımcı tarih öğretmenlerinin % 62'si Ç.T.D.T ders kitabının dersin amacına uygun hazırlandığı yargısına katılmaktadır. Katılımcı tarih öğretmenlerinin % 8'i bu yargıya kesinlikle katılırken,% 16 katılımcı öğretmen kararsız olduğunu belirtmiştir. Tarih öğretmenlerinin % 12'si Ç.T.D.T ders kitaplarının dersin amacına uygun hazırlandığı yargısına katılmadığını söylerken, bir tarih öğretmeni bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Anket çalışmasına verilen cevaplardan katılımcı tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T ders kitabının dersin amacına uygun hazırlandığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Mülakata katılan öğretmenleri bu soruya farklı cevaplar vermişlerdir. Ç.T.D.T kitabının çağdaş dönemleri aydınlatma bakımından yeterli olduğuna katılan tarih öğretmeni D “Ç.T.D.T ders kitabını son derece yeterlidir” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Ç.T.D.T ders kitabının amaçlanan hedeflere uygun olduğunu ifade eden katılımcı tarih öğretmeni U “Ç.T.D.T ders kitabı oldukça iyi hazırlanmıştır” diye görüşünü belirtmiştir.

Ç.T.D.T ders kitabının çağdaş tarihi dönemleri aydınlatma bakımından yeterli olmadığını ve anlaşılmasının zor olduğunu ifade eden katılımcı tarih öğretmeni T ise “Ç.T.D.T kitabı iyi hazırlanmamış ve kitabın dili oldukça ağırdır” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Ç.T.D.T ders kitabının amacına çok uygun hazırlanmadığını düşünen katılımcı tarih öğretmeni B ise “Ç.T.D.T ders kitabı sadeleştirilmeli ve yoğun detaylardan arındırılmalıdır” demektedir.

Ç.T.D.T ders kitabının çağdaş dönemleri aydınlatma amacının yeterince yerine getiremediğini iddia eden katılımcı tarih öğretmeni Z “Ç.T.D.T ders kitabında Türk dünyası ve Türkiye'deki gelişmelere daha fazla yer verilmesi gerekir” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Ç.T.D.T ders kitabı konusunda tarih öğretmeni C ise Ders kitabının Avrupa tarihi ağırlıklı hazırlandığını ileri sürerek ders kitabında Asya ve Afrika Tarihine daha fazla yer verilmelidir” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Mülakata katılan tarih öğretmenlerine Ç.T.D.T ders kitabındaki görsellerin dersin anlaşılmasına katkıları konusunda görüşleri sorulmuştur. Ç.T.D.T ders kitabındaki görsellerin dersin anlaşılmasına katkı sağladığını söyleyen tarih öğretmeni D “Ç.T.D.T ders kitabındaki görseller dersin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlar, ders kitabındaki görsellerin artırılması ve çeşitlendirilmesi gerekir” diye görüş belirtmiştir.

Ç.T.D.T kitabındaki görsellerin öğrenmeyi olumlu etkilediğini düşünen katılımcı tarih öğretmeni A ise görsellerin öğrenmeyi pekiştirmeye yardımcı olduğunu, harita, resim ve fotoğrafların hatırlamayı kolaylaştırdığını ve unutmayı geciktirdiğini ifade etmiştir.

4.1.2.9. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular Öğrencilerin Tarihe İlgisini Artırır

Tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersindeki konular öğrencilerin tarihe ilgisini artırır” yargısı konusunda görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu yargıya verdikleri cevaplar Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular Öğrencinin Tarihe İlgisini Artırır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular Öğrencinin Tarihe İlgisini Artırır.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	20	40
Katılıyorum	27	54
Kararsızım	2	4
Katılmıyorum	1	2
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Tablo 12’den de anlaşılacağı üzere katılımcı tarih öğretmenlerinin % 40’ı Ç.T.D.T dersindeki konular öğrencilerin tarihe ilgisini artırır yargısına kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerin % 54’ü bu yargının doğruluğuna katılmakta, % 4’ü ise kararsız olduğunu söylemektedir. Bir tarih öğretmeni ise bu yargıya katılmamaktadır.

Tablo 12’den elde edilen verilere göre katılımcı tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T dersindeki konuların öğrencilerin tarihe ilgisini artıracaklarını düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.10. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Geçmiş İle Bugün Arasında Bağ Kurmalarını Sağlar

Trabzon il merkezinde çalışan katılımcı tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersi öğrencilerin geçmiş ile bugün arasında bağ kurmasını sağlar” yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplar aşağıdaki şekilde tablolaştırılmıştır,

Tablo 13: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Geçmiş ile Bugün Arasında Bağ Kurmasını Sağlar

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Geçmiş ile Bugün Arasında Bağ Kurmasını Sağlar	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	26	52
Katılıyorum	22	44
Kararsızım	-	-
Katılmıyorum	2	4
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Trabzon il merkezindeki katılımcı tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplara baktığımızda öğretmenlerin % 52’si Ç.T.D.T dersinin öğrencilerin geçmiş ile bugün arasında bağ kurmasını sağlar yargısına kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerin % 44’ü bu yargıya sadece katılırken ,% 4 ise katılmadığını ifade etmiştir.

Ankete verilen cevaplardan katılımcı tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Ç.T.D.T dersinin öğrencilerin geçmiş ile bugün arasında bağ kurmalarına katkı sağladığı görüşünde oldukları anlaşılmıştır.

4.1.2.11. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencilerin Geleceği Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar

Katılımcılara “Ç.T.D.T dersini almak öğrencilerin geleceği daha akılcı analiz etmesini sağlar” yargısı konusunda fikirleri sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencilerin Geleceği Daha Akılcı Analiz Etmesini Sağlar

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencilerin Geleceği Daha Akılcı Analiz Etmesini Sağlar.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	26	52
Katılıyorum	21	42
Kararsızım	2	4
Katılmıyorum	1	2
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Katılımcıların % 52’si Ç.T.D.T dersini alan öğrencilerin geleceği daha iyi analiz edeceği yargısına kesinlikle katılırken, katılımcı öğretmenlerin % 42’si ise sadece katılmaktadırlar. Bu yargı konusunda öğretmenlerin % 4’ü kararsız kalırken, % 2’si ise bu yargıya katılmamaktadır. Verilen cevaplardan tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersinin öğrencilerin geleceği analiz etmesine katkı sağladığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.12. Yakın Döneme Ait Konular Liselerde Verilen Tarih Derslerinde Ele Alınmamalıdır

Araştırmanın son sorusunda tarih öğretmenlerine “Yakın dönemin konuları lise derslerinde ele alınmamalıdır.” yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplar aşağıdaki şekilde tablo haline getirilmiştir.

Tablo 15: Yakın Döneme Ait Konular Liselerde Verilen Tarih Derslerinde Ele Alınmamalıdır

Yakın Döneme Ait Konular Liselerde Verilen Tarih Derslerinde Ele Alınmamalıdır	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	4	8
Katılıyorum	4	8
Kararsızım	2	4
Katılmıyorum	17	34
Kesinlikle Katılmıyorum	23	46
Toplam	50	100

Tablo 15’den de anlaşılacağı gibi ankete katılan tarih öğretmenlerinin % 8’i yakın dönem konularının lise derslerinde ele alınmaması yargısına kesinlikle katılırken, aynı oranda tarih öğretmeni de bu yargıya katılmaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 4’ü bu yargı konusunda kararsız olduğunu belirtirken,% 34 öğretmen yakın döneme ait konuların lise derslerinde ele alınmaması fikrine katılmamaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 46’sı ise bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Verilen cevaplar ankete katılan tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun yakın döneme ait konuların liselerde ele alınması gerektiği düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.13. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye’inde Tartışılan (Kürt Sorunu, Alevi Meselesi vb.) Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir

Araştırmada katılımcı tarih öğretmenlerine “Günümüz Türkiye’inde tartışılan hassas konuların müfredat programında yer alması gerekir” yargısı konusunda düşünceleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki şekilde tablolandırılmıştır.

Tablo 16: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye’inde Tartışılan (Kürt Sorunu, Alevi Meselesi vb.) Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye’inde Tartışılan (Kürt Sorunu, Alevi Meselesi vb.) Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	18	36
Katılıyorum	18	36
Kararsızım	6	12
Katılmıyorum	5	10
Kesinlikle Katılmıyorum	2	4
Toplam	50	100

Tablo 16’den anlaşılacağı üzere Ç.T.D.T ders müfredatında günümüz Türkiye’inde tartışılan hassas konuların yer alması gerekir yargısına araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 36’sı katılmakta diğer % 36’sı ise kesinlikle katılmaktadır. Bu konuda öğretmenlerin % 12’si kararsız olduğunu söylerken öğretmenlerin % 10’nu bu ders müfredatında hassas konuların yer alması gerektiğine katılmamaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 4’ü ise bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tablo 16’da verilen cevaplardan katılımcı tarih öğretmenlerin yarısından fazlası hassas ve tartışmalı konuların dersin müfredatında yer alması gerektiği fikrinde oldukları anlaşılmaktadır.

4.1.2.14. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir

Araştırmada katılımcı öğretmenlere “Ç.T.D.T ders müfredatında yakın dönemin tartışmalı konulara yer verilmiştir” yargısı konusunda fikirleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin anket çalışmasındaki bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki şekilde tablolaştırılmıştır.

Tablo 17: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	4	8
Katılıyorum	23	46
Kararsızım	10	20
Katılmıyorum	13	26
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Toplam	50	100

Ç.T.D.T ders müfredatında Ermeni iddiaları ve Türkiye’de İkinci Dünya Savaşı sonrası Çok Partili Hayata Geçiş ve Demokrat Parti dönemi ve 1960 İhtilali konuları yer almaktadır. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 46’sı Ç.T.D.T müfredatında yakın dönemin tartışmalı konularına yer verildiği yargısına katılırken %8’i kesinlikle katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 20’si bu yargı konusunda kararsız kalırken, öğretmenlerin % 26’sı bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tablo 17’den elde edilen verilere göre katılımcı tarih öğretmenlerinin yarısından fazlasının Ç.T.D.T müfredat programında yakın tarihin tartışmalı konularına yer verildiğine inandığı anlaşılmaktadır. Katılımcı tarih öğretmenleri, öğretmenlerin Çağdaş tarih derslerinde tartışmalı konuları işlerken bu konularla ilgili farklı görüşleri ortaya koymaları ve dersleri tek bir bakış açısıyla işlememeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T derslerinde öğretmenlerin nelere dikkat etmeleri gerekir” sorusu sorulmuştur ve bu konuda öğretmenlerin görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersini veren öğretmenlerin dersi ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olması ve siyasi taraf olmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcı tarih öğretmenleri, öğretmenlerin derslerde görsel materyalleri kullanması ve olayları güncel olaylarla ilişkilendirmesi gerektiğini savunmuşlardır.

4.1.2.15. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum

Katılımcı tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T dersini anlatmakta zorlanıyorum” yargısı konusunda düşünceleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin bu yargıya verdikleri cevaplar aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 18: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	3	6
Katılıyorum	4	8
Kararsızım	6	12
Katılmıyorum	22	44
Kesinlikle Katılmıyorum	15	30
Toplam	50	100

Tarih öğretmenlerinin % 6’sı Ç.T.D.T dersini anlatmakta kesinlikle zorlandığını söylerken, öğretmenlerin % 8’i zorlandığını belirtmektedir. Öğretmenlerin % 12’si bu konuda kararsız kalırken % 44’ü Ç.T.D.T dersini anlatmakta zorlanıyorum yargısına katılmamaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 30’u ise bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre katılımcı tarih öğretmenleri çoğunluğu Ç.T.D.T dersini anlatmakta zorlanmadıkları anlaşılmaktadır.

Ancak mülakat verileri öğretmenlerin bu derste de diğer derslerdeki geleneksel yöntemleri devam ettirdiklerini göstermiştir. Mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu Ç.T.D.T derslerinde ders anlatım yöntemi olarak genelde düz anlatım, tartışma ve soru-cevap yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Tarih öğretmenlerinin bir kısmı ise öğrencilere konular verip Bilgi İletişim Teknoloji (BİT) destekli sunu hazırlamalarını ve sonra da bunları derste anlatmalarına imkan sağladıklarını belirtmişlerdir.

4.1.2.16. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konularını Vermek İçin Yeterli Eğitim Almadım

Tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersini verebilmek için gerekli eğitim alıp almadıkları konusunda görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin bu konuda verdikleri cevaplar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konularını Vermek İçin Yeterli Eğitim Almadım

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Konularını Vermek İçin Yeterli Eğitim Almadım.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	5	10
Katılıyorum	14	28
Kararsızım	3	6
Katılmıyorum	20	40
Kesinlikle Katılmıyorum	8	16
Toplam	50	100

Yapılan araştırmada tarih öğretmenlerinin % 28 ‘i Ç.T.D.T ders konularını vermek için daha önce bir eğitim almadım yargısına katılırken,%10’u kesinlikle katılmaktadır. Aynı yargı konusunda tarih öğretmenlerinin % 6’sı kararsız olduğunu belirtirken öğretmenlerin % 40’ı bu yargıya katılmamaktadır. Tarih öğretmenlerinin % 16’sı ise Ç.T.D.T konusunda eğitim almadım yargısına kesinlikle katılmamaktadır. Verilen cevaplara bakıldığında tarih öğretmenlerinin yarıya yakını Ç.T.D.T ders konularını vermek için daha önce eğitim almadığını ifade etmektedir. Anketteki soruya bu cevabı veren tarih öğretmenlerinin 15 yıl ve daha yukarı görev süresine sahip anlaşılmaktadır. Katılımcı tarih öğretmenlerinin yarıdan biraz fazlası ise bu görüşe katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe katılmayan tarih öğretmenlerinin ise genelde mesleki deneyimi az tarih öğretmenleri olduğu anlaşılmıştır.

4.1.2.17. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır

Tarih öğretmenlerine “Ç.T.D.T ders saatleri artırılmalıdır” yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin ders saatleri konusundaki görüşleri tablo haline getirilerek aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

Tablo 20: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	15	30
Katılıyorum	9	18
Kararsızım	6	12
Katılmıyorum	14	28
Kesinlikle Katılmıyorum	6	12
Toplam	50	100

Tarih öğretmenlerinin “Ç.T.D.T ders saatleri artırılmalıdır” yargısına verdikleri cevaplara bakıldığında; öğretmenlerin % 30'u ders saatlerinin artırılması gerektiği yargısına kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerin % 18'i bu dersin ders saatlerinin artırılması yargısına katılırken, % 12 öğretmen kararsız olduğunu belirtmiştir. Anket çalışmasına göre Ç.T.D.T ders saatlerinin artırılmasını isteyen tarih öğretmenlerinin büyük oranda 15 yıl ve daha fazla görev yapan öğretmenler olduğu anlaşılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin % 28'i Ç.T.D.T ders saatlerinin artırılması gerekir yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 12'si ise bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır. Tablo 20'de verilen cevaplardan tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun ders saatlerinin artırılması görüşünde olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.2.18. Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgi Göstermemektedir

Tarih öğretmenlerine öğrencilerin “Ç.T.D.T dersine ilgi göstermemektedir” yargısı konusunda görüşleri sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki şekilde tablo haline getirilmiştir.

Tablo 21: Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgi Göstermemektedir

Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgi Göstermemektedir.	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	2	4
Katılıyorum	13	26
Kararsızım	5	10
Katılmıyorum	22	44
Kesinlikle Katılmıyorum	8	16
Toplam	50	100

Tablo 21’den de anlaşılacağı gibi katılımcı tarih öğretmenlerinin % 4’ü öğrencilerin Ç.T.D.T dersine ilgi göstermediği yargısına kesinlikle katılırken,% 26’sı bu yargıya katılmaktadır. Öğretmenlerin% 10’u kararsız kalırken %44 tarih öğretmeni bu yargıya katılmamaktadır. Aynı yargıya % 16 tarih öğretmeni hiç katılmamaktadır.

Çalışmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun öğrencilerin Ç.T.D.T dersine ilgi göstermemektedir yargısına katılmadıkları anlaşılmaktadır.

4.1.2.19. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

Araştırmanın bu bölümünde tarih öğretmenlerine Ç.T.D.T dersi okutulurken karşılaştığınız sorunlar nelerdir sorusu sorulmuştur. Katılımcı tarih öğretmenlerinin soruya verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 22’de gösterilmiştir

Tablo 22: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?	Frekans	Yüzde%
1	Ders kitabının yalın bir dille yazılmaması, akademik bir dille hazırlanması.	10	20
2	Üniversite sınavlarında bu dersle ilgili yeterince soru sorulmaması, öğrencilerin derse ilgi duymasını engellemektedir	9	18
3	Öğrencilerin ders müfredatı ve öğretmenin anlatımı dışında medyadan ve çevreden duyduğu çelişkili bilgilerden etkilenmesi.	7	14
4	Öğrencilerin ilköğretim sırasında bu konularla ilgili eğitim almaması, bu günkü konular ile geçmiş arasında ilişki kurmasını zorlaştırmaktadır	4	8
5	Ders müfredatının çok geniş olması ve detaylara fazla yer verilmesi.	4	8
6	Ders materyalleri atlas, harita gibi materyallerin eksikliği.	4	8
7	Ders için ayrılan zamanın yani haftalık ders saatinin yetersiz olması.	4	8
8	Kitaptaki görsel materyallere yeterince yer verilmemesi	4	8
9	Meslek liseleri ve genel liselerdeki öğrenci seviyesinin düşük olması	4	8
10	Sınıfların bilgisayar ve teknolojik materyal ortamına uygun olmaması	3	6

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersini verirken karşılaşılan en büyük sorun olarak ders kitabının yalın bir dille yazılmaması ve akademik bir dille yazılmasını göstermişlerdir. Tarih öğretmenleri sözü edilen bu nedenle öğrencilerin ders kitabındaki konuları anlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler Ç.T.D.T dersi ile ilgili üniversite sınavlarında yeterince soru sorulmamasını dersin öğrenilmesi ve öğrencilerin derse ilgi duymasını engelleyen en önemli sorunlardan biri olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler Ç.T.D.T dersinde karşılaşılan bir başka sorun olarak öğrencilerin bu dersin müfredat konuları ile ilgili ders kitabı ve öğretmen dışında medyadan, çevreden ve aileden duyduğu çelişkili bilgilerden etkilenmesini göstermişlerdir.

Çalışmaya katılan tarih öğretmenleri öğrencilerin Ç.T.D.T dersinin liselerin alt sınıflarından başlayarak almamalarını sadece liselerin dördüncü sınıfında almalarını dersin öğrenilmesinde yaşanan en önemli zorluklardan biri olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T ders müfredat konularının çok geniş olması ve konularda aşırı detaylara yer verilmesinin öğrencilerin dersi anlama ve derse ilgi göstermesini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin tarih müfredatına yeni alınmasından dolayı dersle ilgili atlas, harita gibi materyallerin eksikliğini dersin öğrenilmesini olumsuz etkilediğini söylemişlerdir.

Çalışmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T için ayrılan haftalık iki ders saatinin çok geniş bir müfredata sahip olan bu dersin müfredat konuları için yetersiz olmasını önemli bir sorun olarak görmüşlerdir.

Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T ders kitabında yer alan resim ve görsel materyallerin konuların daha iyi anlaşılması bakımından yetersiz olmasını ve konularla ilgili daha can alıcı görsellerin olmamasını dersin öğrenilmesini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan tarih öğretmenleri Fen Liseleri ve Anadolu Liseleri ve Sosyal Bilimler Liseleri dışında kalan Genel Liseler ve Meslek Liselerindeki öğrencilerin bilgi seviyelerinin düşük olmasını Ç.T.D.T dersinin öğretilmesinde yaşanan önemli bir sorun olarak ileri sürmüşlerdir.

Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin öğrenilmesinde sınıflarda bilgisayar ve teknolojik materyallerin yetersiz olmasını yaşanan önemli bir sorun olarak görmüşlerdir.

Bu cevaplar ışığında araştırmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T derslerinde karşılaşılan sorunlar olarak; Ders kitabının yalın bir dille yazılmaması, üniversite sınavlarında dersle ilgili soru sorulmaması, ders kitabında görsel materyallere yeterince yer verilmemesi, sınıfların teknolojik materyalleri kullanmaya uygun olmaması, ders müfredatının çok geniş olması, öğrencilerin alt sınıflarda dersi görmemesi, öğrencilerin okul dışında öğrendiği çelişkili bilgilerden etkilenmesi, haftalık ders saatlerinin yetersiz olması ve meslek liselerindeki öğrenci seviyelerinin düşük olmasını gördükleri anlaşılmıştır.

Mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmenlerinden B ise Ç.T.D.T dersi ile ilgili materyal eksikliğini vurgulayarak “Ç.T.D.T derslerinde yakın dönemle ilgili görüntülü

kaynakların olmaması bu dersin öğrenilmesinde karşılaşılan en önemli problemlerden birisidir” demiştir.

Ç.T.D.T ders saatlerinin artırılması gerektiğini düşünen tarih öğretmeni C ise “Ç.T.D.T derslerinde yaşanan en büyük problem zaman yetersizliğidir ve bu nedenle haftalık ders saati mutlaka artırılmadır” demektedir.

Ç.T.D.T dersi konularında farklı bilgi kaynaklarının zaman zaman sorunlar meydana getirdiğini söyleyen katılımcı tarih öğretmeni A “İnternetteki bilgi kirliliği ve taraflı kaynaklar öğrencilerde ön yargılara neden olmaktadır” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Tarih öğretmeni D ise Ç.T.D.T dersinin liselerin alt sınıflarından başlanarak verilmemesini ve sadece lise son sınıflara konmasını ve üstelik bu dersle ilgili üniversite sınavlarında yeterli sayıda soru sorulmamasını önemli bir sorun olarak görmektedir.

Ç.T.D.T dersi konusunda mülakat çalışmasına katılan tarih öğretmeni C ise lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavları nedeniyle eğitim öğretim yılının ikinci yarısında okula gelmeyip devamsızlık yapmalarından dolayı ders müfredatının bitirilememesini Ç.T.D.T dersiyle ilgili yaşanan önemli sorunlardan biri olarak görmektedir.

4.1.2.20. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerine Ç.T.D.T dersinin daha faydalı olabilmesi için neler önerirsiniz sorusu sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin verdikleri cevaplar aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 23: Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?

	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?	Frekans	Yüzde%
1	Bu ders 10. sınıftan itibaren verilmeli ve ders saati artırılmalıdır.	11	22
2	Öğrencilere filmler, slaytlar izlettirilmeli, proje çalışmaları verilmelidir.	8	16
3	Kitap biraz daha açık olmalı, konular biraz daha sadeleştirilmelidir	7	14
4	Üniversite sınavlarında liselerin bütün alanlarına bu dersle ilgili soru sorulmalıdır	5	10
5	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi liselerin bütün alanlarında zorunlu ders olarak okutulmalıdır	5	10
6	Kitaptaki görsel materyallere daha fazla yer verilmeli ve kalitesi artırılmalıdır.	4	8
7	Türk Dünyası konularına daha fazla yer verilmelidir.	4	8
8	Tarihe yön veren kahramanların biyografilerine yer verilmeli, konularla ilgili belgeseller hazırlanmalıdır	4	8
9	Dersin konusuna göre yakın dönemi yaşayanlardan faydalanılmalı ve bu kişiler mümkünse ders ortamına davet edilmelidir.	3	6
10	Bu dersle ilgili öğretmenlere tamamlayıcı eğitim verilmeli, öğretmenlere kılavuz kitap hazırlanmalıdır.	2	4

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin daha faydalı olabilmesi için bu dersin ortaöğretim kurumlarında 10. sınıftan itibaren başlanarak 12. sınıf da dahil olmak üzere verilmesi ve Ç.T.D.T dersi haftalık ders saatinin artırılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Öğrencilere Ç.T.D.T derslerinde işlenen konularla ilgili filmler ve slaytlar izlettirilerek ders materyallerinin zenginleştirilmesinin ve öğrencilere ders konuları ile ilgili proje çalışmaları verilmesinin dersi daha faydalı hale getireceğini ileri sürmüşlerdir.

Tarih öğretmenleri Ç.T.D.T ders kitabının akademik bir dil yerine daha anlaşılır bir dille yazılması ve bazı konuların çıkarılarak ders kitabının sadeleştirilmesinin dersi daha faydalı hale gelmesine katkı yapacağını belirtmişlerdir.

Tarih öğretmenleri YGS ve LYS ye giriş sınavlarında Ç.T.D.T müfredat konuları ile ilgili liselerin bütün alanlarına yeterince soru sorulmasının öğrencilerin derse ilgisini artıracığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin liselerin sadece sosyal bilgiler alanına seçmeli ders olarak konmasının yeterli olmadığını liselerin bütün alanlarına (sözel, sayısal, eşit ağırlık) zorunlu ders olarak konulmasının derse daha faydalı hale getireceğini iddia etmişlerdir.

Tarih öğretmenleri ders kitabındaki görsel materyallere daha fazla yer verilmesi ve görsellerin kalitesinin artırılması dersin harita, atlas ve resimler ile desteklenmesinin dersin daha iyi anlaşılıp faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Katılımcı tarih öğretmenlerinin bir kısmı Ç.T.D.T ders müfredatında Türk dünyası konularına daha fazla yer verilmesinin derse daha faydalı hale getireceğini ileri sürmüşlerdir.

Tarih öğretmenlerinin bir kısmı Ç.T.D.T derslerinde tarihe yön veren kahramanların biyografilerine yer verilmesi ve dersin konuları ile ilgili belgesellerin hazırlanması dersin öğrenilmesine ve daha faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını iddia etmişlerdir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri yakın dönemdeki önemli tarihsel olaylara tanık olmuş kişilerin bu konular işlenirken mümkünse ders ortamına davet edilmesi ve öğrencilerle görüşülmesinin dersin anlaşılması ve daha faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını savunmuşlardır.

Katılımcı tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersini veren öğretmenlere bu dersle ilgili tamamlayıcı eğitim verilmesi ve kılavuz kitap hazırlanmasının öğretmenin kendisini geliştirmesine ve dolayısıyla dersin daha faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak anket çalışmasına katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin daha faydalı olabilmesi için; bu dersin liselerin bütün alanlarında zorunlu ders olarak okutulması, 10.sınıftan itibaren verilmesini ve haftalık ders saatlerinin artırılması, Ç.T.D.T ders kitabında görsel materyallere daha fazla yer verilmesi, ders kitabındaki konuların sadeleştirilmesi, Türk dünyası konularına daha fazla yer verilmesi, dersle ilgili tarih öğretmenlerine yönelik seminerler düzenlenmesi ve dersle ilgili kılavuz kitap hazırlanması, Ç.T.D.T derslerinde konulara göre yakın dönem olaylarına tanık olan kişilerin mümkünse ders ortamına davet edilmesi, öğrencilere ders konularını içeren tarihi filmler izletilmesi, derslerde tarihe yön veren kahramanların biyografilerine yer verilmesi ve üniversite sınavında bu dersle ilgili sorular sorulması gerektiğini savunmuşlardır.

Mülakata katılan tarih öğretmenlerine de aynı soru sorulmuş ve öğretmenlerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

Ç.T.D.T dersinde istenilen başarının elde edilebilmesinin sadece askeri ve siyasi gelişmelere yer vermekle sağlanamayacağını belirten katılımcı tarih öğretmenlerinden A “Ç.T.D.T ders müfredatında askeri ve siyasi gelişmeler yanında kültürel ve ekonomik gelişmelere daha fazla yer verilmesi gerekir” demiştir.

Ç.T.D.T ders müfredatının ağır olduğunu belirten katılımcı tarih öğretmenlerinden T “Ç.T.D.T dersinin daha etkili ve verimli olabilmesi için ders müfredatının hafifletilmesi ve detaylardan kaçınılması gerekir” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Ç.T.D.T derslerinde istenilen sonuçların alınabilmesi için derslerin öğrenci merkezli işlenmesi ve görsel ders materyallerinin çoğaltılmasının önemli olduğuna inanan katılımcı tarih öğretmenlerinden Z ise Ç.T.D.T derslerinde verimliliğin artırılması için ders ile ilgili konularda “görsel materyaller çoğaltılmalı ve öğrenciler aktif hale getirilmelidir” demektedir.

Ç.T.D.T ders müfredatının yoğunluğu ve lise son sınıflarının üniversite sınavlarına hazırlanmasının Ç.T.D.T dersinin alt sınıflardan itibaren verilmesini gerekli hale getirdiğini iddia eden katılımcı tarih öğretmenlerinden H “Ç.T.D.T dersi liselerin 10-11 ve

12. sınıflarına bölünerek verilmesi dersin etkisi ve verimini artırır” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Ç.T.D.T öğretim programında yer alan konularla ilgili olayları bizzat yaşamış veya tanık olmuş kişilerin sınıf ortamına davet edilip öğrencilerle diyalog kurmasının dersin öğrenilmesi bakımından faydalı olacağına inanan katılımcı tarih öğretmeni E “ Ç.T.D.T derslerinde tarihi filmlerden yararlanılması ve imkan dahilinde tarihsel olaylara tanık kişilerin sınıf ortamına davet edilmesi Ç.T.D.T dersinin öğrenilmesine katkı sağlar” demektedir.

Ç.T.D.T derslerinde veriminin artırılması konusunda tarihi olaylarla ilgili hazırlanan C.D’ lerin önemine inanan katılımcı tarih öğretmenlerinden U ise “ Milli Eğitim Bakanlığının okullara Ç.T.D.T öğretim programı konuları ile ilgili CD’ler hazırlatarak göndermesi dersin verimini artırır” görüşünü savunmuştur.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Trabzon il merkezindeki liselerde çalışan tarih öğretmenlerinin Ç.T.D.T dersi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Yapılan araştırmada tarih öğretmenlerinin tamamının Ç.T.D.T dersinin ortaöğretim kurumlarının bütün bölümlerinde okutulması gerektiğine inandığı anlaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının gençlerin yaşadığımız dünyayı daha iyi anlayabilmesi, dünyadaki siyasal, sosyal ve bilimsel gelişmeleri takip edebilmesi için bu dersi mutlaka öğrenmeleri gerektiğine inandıkları belirlenmiştir.

Tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin Türkiye ve dünyada meydana gelen gelişmelerin öğrenilmesi ve doğru değerlendirilmesinde öğrencilere önemli katkılar yaptığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin Ç.T.D.T dersinin Türkiye'nin güncel meseleleri ve uluslararası alandaki rolünün anlaşılmasına büyük katkı sağladığını düşündükleri görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T dersinde daha çok soru cevap, tartışma ve örnek olay yöntem ve tekniklerini kullandıkları ve bazen de BİT destekli sunularla dersi işledikleri anlaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu Ç.T.D.T dersini aktarırken bazı problemlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ders kitabının dilinin karmaşık olmasını, haftalık ders saatinin yetersiz olmasını, dersin sadece liselerin son sınıfına konmasını ve üniversite sınavlarında bu dersle ilgili az soru sorulmasını başlıca problemler olarak görmüşlerdir.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri Ç.T.D.T dersinin 10. Sınıftan itibaren verilmesini, ders kitabının harita ve görsellerle zenginleştirilmesini, ders kitabının sadeleştirilmesini ve haftalık ders saatlerinin artırılmasını önermişlerdir.

Tarih öğretmenleri dersin daha verimli olabilmesi için derslerde belgesellere yer verilmesi ve mümkünse ders konularına göre yakın dönemlerdeki önemli olaylara tanık olmuş kişilerin ders ortamına davet edilmesinin faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Bunun yanında öğretmenlerin Ç.T.D.T derslerinin yakın dönemde yazılan makale ve köşe yazılarıyla zenginleştirilmesi, derslerde öğrencilerin daha aktif hale getirilmesi, dünya tarihiyle ilgili kısımda sadece Avrupa tarihine değil Asya ve Afrika tarihine de yeterince yer verilmesi gerektiği düşüncesinde oldukları anlaşılmıştır.

Araştırmada tarih öğretmenlerinin bir kısmı Ç.T.D.T öğretim programı ve ders kitabında Türk dünyası konularına fazla yer verilmediği görüşünde oldukları ve ders müfredatında özellikle Orta Asya Türk dünyası konularına daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşündükleri görülmüştür.

Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara göre Trabzon il merkezinde bu dersi veren tarih öğretmenlerinin büyük bir kısmının Ç.T.D.T dersini verirken zorlanmadıkları fakat bu ders ile ilgili üniversite yıllarında eğitim almadıkları anlaşılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulardan yararlanarak ortaya çıkarılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Ç.T.D.T dersi ortaöğretim kurumlarının bütün alanlarında zorunlu ders olarak okutulmalı ve haftalık ders saatleri artırılmalıdır.
2. Ç.T.D.T dersinin müfredat yoğunluğu hafifletilmeli ve dersin konuları bölünerek 10.sınıftan itibaren vermeye başlanmalıdır.
3. Ç.T.D.T dersi ile ilgili LGS ve LYS 'de sorulan soruların sayısı artırılmalıdır.
4. Ç.T.D.T ders kitabı sade ve anlaşılır bir şekilde yeniden yazılmalıdır.

5. Ç.T.D.T. dersinde öğrencilerin derse ilgisini artırmak için gerek ders kitabında ve gerekse ders işlenirken dersle ilgili resim, karikatür, poster gibi görsel materyallere önem verilmeli ve görsel materyaller çoğaltılmalıdır.
6. Ç.T.D.T dersleri için haritalar hazırlanmalı ve dersler haritalarla desteklenerek işlenmelidir.
7. Ç.T.D.T derslerinde yakın dönem konuları ile ilgili film ve belgesellerden yararlanılmalıdır.
8. Öğrencilere yakın dönem konuları ile ilgili proje çalışmaları verilerek öğrencilerin yakın dönemlere ilgileri artırılmaya çalışılmalıdır.
9. Ç.T.D.T derslerine mümkünse yakın dönemde gerçekleşen önemli olaylara katılmış veya tanık olmuş kişilerle sözlü tarih çalışmaları yaptırılmalı, konuların uzmanları okullara davet edilmeli ve onlarla öğrencilerin paylaşımında bulunması sağlanmalıdır.
10. Çağdaş dönem ve çağdaş tarih ile ilgili güncel yayınlar öğretmenler tarafından takip edilmeli ve öğrencilerle paylaşılıp tartışılmalıdır.
11. Ç.T.D.T dersini verecek tarih öğretmenlerine Ç.T.D.T dersi ile ilgili öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmalı ve dersle ilgili uygulamaya dönük, pratik örnekler içeren seminerler verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akça, Neval (2010), “Tarih Öğretiminde Çok Perspektiflik”,Mustafa Safran (Ed.),**Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1.Baskı içinde (95-103) İstanbul: Yeni İnsan Yayınları.
- Aksan, A (1986),**Atatürk Derki**,2.Baskı, Ankara: Kültür ve Turizm Yayınları.
- Aktekin, Semih (2009),“Türkiye’de Tarih Eğitimi”,Semih Aktekin ve diğerleri (Ed.),**Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**,1.Baskı içinde (27-44), Ankara: Harf Eğitim Yayınları.
- Akyüz, Yahya (1999),**Türk Eğitim Tarihi Başlangıçtan 1999’a Kadar**, İstanbul: Alfa Yayınları.
- _____ (2008), **Türk Eğitim Tarihi**, 13.Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- Armağan, Mustafa (2011), **Öncesi ve Sonrası İle Tek Parti Dönemi**, 3. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Aslan, Erdal (1998), **Çağdaş Tarih Öğretiminin Yeri ve Sorunları**, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Ata, Bahri (2007), “**Kıdemli ve Aday Tarih Öğretmenlerinin Tarih Dersini Sevmeyen Lise Öğrencisine Yönelik Yaklaşımları**” Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2, (29-42)
- Balcı, Ali (2004), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeleri**, 4. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- Behar, Büşra. E (1995), “Tarih Öğretiminde Türk Dünyası”, Salih Özbaran (Ed.), **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, 2. Baskı içinde (196-210)İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Bilgin, Nuri (1995), Kimlik Arayışı Olarak Resmi Tarih, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları 1994 Buca Sempozyumu**, 2. Baskı içinde (107-122) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

- Black, Luisa (2003), “Tarih Öğretim Ve Yöntem Sorunları”, Oya Köymen (Ed.), **Tarih Eğitimine Eleştirel Yaklaşımlar**, 1. Baskı içinde (28-33) İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Copeaux, Etienne (1998), **Türkiye’de 1931-1993 Arasında Tarih Ders Kitapları**, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Çapa, Mesut (2004), **Türkiye 1930 Öncesi Tarih Öğretimi, Toplumsal Tarih**, Eylül, Sayı: 129.
- Çepni, Salih (2009), **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, 4. Baskı, Trabzon.
- Demircioğlu, İsmail (2006), “Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Bir Değerlendirilmesi”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:2 , (133-146).
- _____ (2007), **Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar**, 2. Baskı, Ankara: Anı Yayınları.
- _____ (2008), “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Tarihsel Gelişimi”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Sayı:12, (431-450)
- _____ (2012), “Osmanlı Devletinde Tarih Yazımının Tarih Eğitimine Etkileri” **Milli Eğitim**, Sayı:193,(115-125)
- Demir, Ömer ve Acar, Mustafa (2002), **Sosyal Bilimler Sözlüğü** 2.Baskı, İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Dilacar, A (1975), **Kemalizm Dil ve Tarih Tezi, Atatürk Devrimleri ve Milletlerarası Sempozyum Bildirileri**, İstanbul: İ.Ü.Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Dinç, Erkan (2010), “Tartışma Yönteminin Tarih Derslerinde Kullanımı”, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1. Baskı içinde (230-239),İstanbul Yeni İnsan Yayınevi.
- Ekiz, Durmuş (2003), **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş**, 1. Baskı, Ankara: Anı Yayınları.
- Ersanlı, Büşra (2003), **İktidar ve Tarih**, 1. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Gökdoğan, M. D (2002), “**Osman Gaziden Mehmet Vahdettin’e Osmanlı Bilimi ve Kültürü**”, Türkler, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Höpken, Wolfgang (2003), “Tarih Eğitiminde Yeni Yönelimler”, Oya Köymen (Ed.), **Tarih Eğitimine Eleştirel Yaklaşımlar**, 1. Baskı içinde (46-56) İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Karabağ, Ş. Gülin (2010), “Çağdaş Ülkelerde Tarih Ders Kitapları Uluslararası Bir Bakış”, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?** , 1. Baskı içinde (149-156), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Karasar, Niyazi (2005), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 16. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.
- Karpat, K (1967), **Türk Demokrasi Tarihi**, İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Kongar, Emre (2010), **Tarihimizle Yüzleşmek**, 89. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Köksal, Hüseyin (2011), “Dünya Tarihinin Problemleri”, **5. Ulusal Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Tam Metinler (Ek Metinler)**, (515-518).
- Köstüklü, Nuri (1998), **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**, 2. Baskı, Konya: Kuzucular Ofset.
- Kuş, Elif (2009), **Nicel ve Nitel Araştırma Teknikleri**, 3.Baskı, Ankara: Anı Yayınları.
- Kuyaş, Ahmet, Akarçay, Ayça, İnel, Ahmet, Karaömerlioğlu, Asım, Kentel, Ferhat, Kuyaş Esra, Sarıbay, Ali Yaşar (2004), **Gençler İçin Çağdaş Tarih**, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Kütükoğlu, Melahat (1991),**Tarih Araştırmalarında Usul**, 2. Baskı, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- MEB (1993), **Tarih Dersi Öğretim Programı**, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- _____ (2003), **Tarih 1-2 Programları**, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- _____ (2007), **Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Dersi Programı**, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- _____ (2008), **Ortaöğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı**, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- Merey, Zihni (2010), “Dünyada ve Türkiye’de Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi”, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1.Baskı içinde (27-34), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- _____ (2005), **Osmanlı Mekteplerinde Eğitim**, Van: Türkiye İkinci Sosyal Bilimler Kongresi.
- Narı, Yaşar (1998), **Tarih-1 Ders Kitabı**, İstanbul: Sürat Yayınları
- Niyazi, Mehmed (2008),**Türk Tarih Felsefesi**,1. Baskı, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Okur, Yasemin, Sever, Akın, Aydın, Ertan, Kızıltan, Hakan, Aksoy, Mehmet, Öztürk, Mehmet (2009), **Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi**, Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Özbaran, Salih (1995), **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, 2. Baskı, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- _____ (2005), **Tarih Tarihçi ve Toplum**,2. Baskı, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Öztürk, İbrahim Hakkı (2010), “Avrupa Tarihi Konularının Öğretimi”, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?** , 1. Baskı içinde (307-314), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Paykoç, Fersun (1991), **Tarih Öğretimi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Pingel, Falk (2003),**Avrupa Evi**, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Safran, Mustafa (1993), **Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapısı ve Sorunları**, Yayınlanmamış Araştırma, Ankara.
- Safran, M. ve Ata, B (1996), **Barışçı Tarih Öğretimi Üzerine Çalışmalar, Türkiye’de Tarih Kitaplarında Yunanlılara İlişkin Öğrenci Görüşleri**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 16,sayı.1.
- Safran, Mustafa (2010),**Tarih Nasıl Öğretilir?**, İstanbul: Yeni İnsan Yayınları.
- Sarı, İbrahim (2010),”Tarih Öğretimi ve Sözlü Tarih”, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?**,1. Baskı (204-208), İstanbul : Yeni İnsan Yayınları.
- Saydam, Abdullah (1995),**Osmanlı Medeniyeti Tarihi**, Trabzon: Kemal Ofset Matbaacılık.

- Saydam, Abdullah (2009)“Öğrenilemeyen Asır,20.yüzyıl Tarihinin Öğrenilememesi”, Semih Aktekin (Ed.), **Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**,1. Baskı İçinde (45-64)Ankara: Harf Yayınları.
- Silier, Orhan (2003), “Açılış Konuşması”,Oya Köymen (Ed), **Tarih Eğitime Eleştirel Yaklaşımlar**,1. Baskı içinde (1-27,195-202)İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Stradling, Robert “20.Yüzyıl Avrupa Tarihi Nasıl Öğretilmeli”, Oya Köymen (Ed), **Tarih Eğitime Eleştirel Yaklaşımlar**,1.Baskı içinde (90-106) Ankara: Harf Yayınları.
- Tuncay, M (1977), **İlk ve Ortaöğretimde Tarih**, Ankara: Felsefe Kurumu Yayınları.
- Uçarol, Rıfat (1995), **Siyasi Tarih**, 4. Baskı. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Yıldırım, Ali, Şimşek, Hasan (2008) **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 6.Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları.

EKLER

Ek.1:ANKET FORMU

ÇAĞDAŞ TÜRK ve DÜNYA TARİHİ DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ANKET FORMU

Değerli Meslektaşlarım; Aşağıda tarih öğretmenlerinin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi hakkında bilgi ve tutumları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış anket formu geliştirilmiştir.

Sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen araştırma ve bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Salih ÖZTÜRK
K.T.Ü Sosyal Bilimler

1-BÖLÜM

Bu bölümde sizinle ilgili kişisel bilgiler bulunmaktadır. Lütfen ilgili seçeneğin başındaki parantezin içine (x) çarpı işareti koyunuz.

1-)Cinsiyetiniz:

Kadın ( ) Erkek ( )

2-)Öğrenim Durumunuz:

Öğretmen Okulu ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora ( )

3-) Göreviniz :

Okul Müdürü ( ) Müdür Yardımcısı ( ) Öğretmen ( )

4-)Okul Türünüz:

Fen Lisesi ( ) Meslek Lisesi ( ) Genel Lise ( ) Anadolu Lisesi ( )

5-) Şu an yaptığınız görevde kaç yıldır bulunmaktasınız?

05-( ) 6-10 ( ) 10-15 ( ) 16-20 ( ) 21 ve sonrası ( )

2-BÖLÜM

Aşağıda okullarda okutulan Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi hakkında yargı cümleleri bulunmaktadır. Bu yargılara ne derece katıldığınızı cümlelerin karşısında ilgili kutucuğa işaretleyiniz.

YARGILAR		1-	2-	3-	4-	5-
1	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Dünyasını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Yakın Dönemin Tarihini Objektif bir Biçimde Açıklamaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi liselerin Bütün Alanlarında Okutulması Gerekir.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi, Öğrencilerin Yaşadığımız Dünyayı Anlamalarına Katkı Sağlar.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Yakın Dönemin Aydınlatılması İçin Yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
8	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersindeki Konular Öğrencilerin Tarihe İlgisini Artırır.	( )	( )	( )	( )	( )
9	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğrencilerin Geçmiş İle Bugün Arasında Bağ Kurmasını Sağlar.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Almak Öğrencilerin Geleceği Daha Akılcı Analiz Etmesini Sağlar.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersinde Günümüz Türkiye'sinde Tartışılan Hassas Konuların Müfredat Programında Yer Alması Gerekir.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Müfredat Programında Yakın Dönemin Tartışmalı Konularına Yer Verilmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Saatleri Artırılmalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Ders Kitapları Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Öğrenciler Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersine İlgi Göstermemektedir.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Yakın Döneme Ait Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )

19-Ç.T.D.T. Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

20-Ç.T.D.T. Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?

Ek.2:MÜLAKAT FORMU

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEME MÜLAKAT FORMU

Değerli meslektaşlarım,

Aşağıda tarih öğretmenlerinin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin eğitimi hakkında bilgi ve tutumları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacı ile hazırlanmış mülakat formu geliştirilmiştir. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Mülakat sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruların samimi ve doğru olarak cevaplanması gerekmektedir. İlgi ve yardımlarınıza teşekkür ederim.

SALİH ÖZTÜRK

KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

SORULAR

- 1- Liselerde Çağdaş Türk Tarihi dersinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz? Niçin?
- 2- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin müfredatının yeterli olduğuna inanıyor musunuz? Eğer müfredat eksikse hangi konuların müfredatta yer almasını istersiniz?
- 3- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersini aktarırken karşılaştığınız problemler var mı? Varsa bunları sıralar mısınız?
- 4- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin liselerin bütün bölümlerinde okutulması gerektiğine inanıyor musunuz? Niçin?
- 5- 12. sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabını nasıl buluyorsunuz? Eksik yönleri varsa örnek verir misiniz?
- 6- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersini aktarırken hangi ders anlatım yöntem ve tekniklerini kullanıyorsunuz? Örnek verir misiniz?
- 7- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin çağdaş dünyayı anlamaya ne gibi katkılar sağladığını düşünüyorsunuz?
- 8- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ders kitabındaki görsellerin dersin anlaşılmasına katkısı konusunda görüşleriniz nelerdir?
- 9- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersini veren öğretmenlerinin derslerde dikkat etmesi gereken hususları sıralar mısınız?
- 10- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi derslerinin daha etkili ve verimli olması için neler önerirsiniz?
- 11- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi konusunda söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

ÖZGEÇMİŞ

14.02.1968 yılında Trabzon'un Tonya ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Tonya Büyük mahalle ilkokulunda, Ortaöğrenimini Tonya İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1986 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Tarih Öğretmenliği Bölümünü kazandı.1990 yılında Tarih Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu.1992 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih öğretmenliği Bölümünde yüksek lisansı kazandı.2009 yılında Üniversite affından yararlanarak yüksek lisans eğitimine yeniden döndü. Halen Trabzon Tefik Serdar Anadolu Lisesinde Tarih Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve İngilizce bilmektedir.

e-mail: salihozturk61@hotmail.com